

**MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
REGIONÁLIS KUTATÁSOK KÖZPONTJA
NYUGAT-MAGYARORSZÁGI TUDOMÁNYOS INTÉZET**

Közleményei

172 A

Témavezető:
Rechnitzer János DSc
intézetigazgató, egyetemi tanár

Készült:
az Országos Területfejlesztési Hivatal
megbízásából

**A Duna komplex program –
nemzetközi kitekintés**

Győr, 2006. március

Szerzők:

*Dr. Hardi Tamás tudományos munkatárs
Ivány Viktória kutatószervező
Nagy Imre CSc osztályvezető
Reisinger Adrienn PhD hallgató, tudományos segédmunkatárs
Stion Zsuzsa PhD hallgató*

Minden jog fenntartva.
A kötet egészének vagy részeinek másolása és
sokszorosítása csak a megbízó
és a készítők engedélyével lehetséges.

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	4
I. Nemzetközi kitekintés.....	6
I. Melléklet: A Duna mentén működő nemzetközi szervezetek, szerveződése, projektek összesítése.....	21
II. Melléklet: Az anyaghoz kapcsolódó Dunát érintő néhány fejlesztési dokumentum összefoglalása.....	67
Irodalomjegyzék.....	79

Bevezető

Ha a Duna folyót a nemzetközi térben kívánjuk elhelyezni, akkor feladatunk nem egyszerű. A folyó szerepe komplex: nem csupán vízi út, nem egyszerűen egy ökológiai kategória, vagy birodalomépítő, kultúráközvetítő tengely. Gazdasági-társadalmi szerepét nehéz meghatározni, hiszen koronként és folyószakaszonként más és más aspektusa válik hangsúlyossá, s ebben a diverzitásban mégis van egy nehezen megfogható közösség, ami magának ennek a másodpercenként több ezer köbméternyi áramló víznek a jelentőségét adja. A gazdasági, társadalmi hullámzások ellenére is vitathatatlan, hogy a Duna térségünk alapvető fejlesztő ereje, ami nélkül Közép-Európa és a Balkán nem lenne azonos mai önmagával. Fejlesztése nem egyszerűen regionális ügy, hanem a folyó gazdasági erejének kihasználása, ehhez a háttér megteremtése, a mélyről jövő, társadalmi-kulturális közösség ápolása és fejlesztése, a Dunára épülő társadalmi hálózatok (kikötők, városhálózat, gazdasági kapcsolatok) folyamatos elmélyítése a feladat, s mindezt úgy, hogy a folyó értékes ökológiai rendszere ne szenvedjen újabb és visszafordíthatatlan károkat, hanem a lehetőségekhez képest regenerálja önmagát. A Duna tehát egy örökség, amellyel nemzedékünk gazdálkodhat.

Ugyanakkor a Duna nem nemzeti ügy. Nem csupán időben kapjuk a korábbi nemzedékektől, s adjuk tovább, hanem térben is közös kincs, megfelelő nemzetközi kötelezettségekkel. Így hazai fejlesztése nem nélkülözheti a nemzetközi kitekintést. Meg kell vizsgálnunk, hogy más országok, szervezetek milyen tervekkel és megvalósuló projektekkal kívánják ezt a közös forrást kihasználni. Ezekből a tervek közül melyek illeszkednek a hazai fejlesztésekhez? A vízi út biztosítása egy nemzetközi kötelezettség, de emellett számos „puhább” terv is született, s születik. Zajlik a folyó „újra felfedezése”, a Duna menti városok dunai identitásának erősítése (hálózat szervezés, Bécs Dunára épülő városfejlesztési, kulturális programja), a gazdasági, turisztikai lehetőségek kihasználása, amelyek a dunai országok gazdasági fejlődésével új pezsgést hozhatnak ennek a fejlődési tengelynek az életébe. Anyagunk ezt a kitekintést kívánja szolgálni, egyrészt a fellelhető, kapcsolódó szervezetek ismertetésével, másrészt a Dunára épülő projektek bemutatásával, amelyek új ötleteket adhatnak vagy partnerséget szülhetnek a Duna komplex program megvalósítása során.

Így munkánk az alábbi rendszerben készült el:

A Duna komplex program célpiramisát alapul véve az egyes célokhoz, intézkedésekhez hozzárendeltük azokat a nemzetközi szerveződések, projekteket stb., amelyek ezeknek a hazai céloknak a megvalósításához nemzetközi szinten kapcsolódnak, hasonló célokkal rendelkeznek, esetleg Hazánk területére is kiható tevékenységet folytatnak. Az anyag második részében kézikönyvszerűen részletesen bemutatjuk ezeket a szervezeteket, projekteket stb.. Vélhető, hogy felsorolásunk nem teljes, hiszen a Dunával kapcsolatos fejlesztések egyre nagyobb számú szervezet tervében jelennek meg, folyamatosan, így a kutatás soha nem lehet teljes körű. Azért bízunk benne, hogy a legfontosabb kapcsolódási pontokat sikerült megtalálnunk és feltüntetnünk, s ezek az információk a program végrehajtását segíteni tudják.

I. A Duna komplex program célpiramisának nemzetközi kapcsolódási pontjai

Jelen fejezet a Duna Komplex Program célpiramisában megjelenő célok, prioritások és intézkedések szintjén ad nemzetközi kitekintést: a különböző célok és intézkedések hol és hogyan találkoznak más Duna menti országok, városok, szerveződések terveivel, problémáival és igényeivel; a későbbi esetleges kooperáció reményében.

Az összefoglaló több szempontból közelíti meg a Duna Komplex Program céljainak és intézkedéseinek lehetséges nemzetközi kapcsolódási pontjait. Összegyűjti a különböző Duna menti nemzetközi szerveződések dokumentumainak főbb pontjait és a szervezetek céljait, jövőbeli terveit; és bemutatja a különböző Duna menti nemzetközi projekteket. Mindezt azzal a céllal, hogy minél nagyobb és komplexebb képet tudjon adni a nemzetközi lehetőségek soráról.

Sorra halad az egyes pontokon, mindenhová külön-külön odarendelve a kapcsolódó nemzetközi projekteket, intézkedéseket, hasonló profilú szerveződések. A számos különböző szervezet és dokumentum céljai és intézkedései között azonban sok a közös vonás.

Első közös vonásnak talán az nevezhető, hogy ezek a szerveződések (néhány kivételtől eltekintve) csak néhány éve alakultak.

Elsődleges céljaik és megalakulásuk oka többek között a gazdasági együttműködés, a környezetvédelem, a közlekedés összehangolása, kulturális és tudományos kapcsolatok kialakítása és az integráció. Vannak olyan együttműködések, melyek két-három ország között jöttek létre, vannak viszont 20 tagnál többet számláló szervezetek is. Néhány projekt rövid ideig fut és csupán egy konkrét ötlet kivitelezésére jött létre, míg mások több országot összekötő, hosszú távú projektek.

Néhány különösen fontos dokumentum, koncepció rövid bemutatása is belekerült az anyagba, hangsúlyozva azok fontosságát.

1. Hálózat alapú társadalomfejlesztés

- A *“DUNA–DRÁVA–SZÁVA”* Európai Együttműködés alapcélja olyan régiók fejlesztésének támogatása, amelyek összhangban fejlődnek és lakosainak jólétet biztosítanak. Biztosítják az idetartozó területek gazdasági és kulturális fejlesztését – összehangolják a gazdasági fejlesztési programokat, kapcsolatot teremtenek az oktatási, tudományos és kutatói intézmények között, segítenek a különböző kultúrák megértésében és elismerésében.
- *Interreg III B CADSES– WEST – Women East Smuggling Trafficking* (Illegális bevándorlás és kiemelten a nők helyzete) projekt.
- *Interreg III B CADSES– IdeQua – Establishment of an identity– and quality axis from the Baltic Sea to the Aegean Sea – Strengthening Regional Identity and Structures of Centres* (Identitás–minőség tengely létrehozása a Balti–tengertől az Égei–tengerig, a Duna vonalát is érintve) projekt.

1.1. TÁRSADALMI TŐKE FEJLESZTÉSE

- A *DKMT Eurorégió stratégiája* célként jelöli meg a következőt: Az érdeklődés felkeltése azon helyi döntések iránt, melyek egy euroregionális komponenssel is rendelkeznek, elősegítve ezzel a közös felelősség fejlesztését az Eurorégiót érintő döntések előkészítésében és elfogadásában.

1.1.1. Az egészségügyi és mentálhigiénés állapot javítása

- A *Dél–Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Programja* több kapcsolódási pontot is talált a Duna Komplex Programmal, melyek közül az egészségügyi és mentálhigiénés állapot javítása az egyik legfontosabb.
- Ide tartozhat a *Szerbia és Montenegró– a vállalatok vegyi szennyezésének csökkentése projekt*, mert célja, hogy csökkenjen a lakosság egészségi állapotára ható negatív tényezők súlya, melyekhez szorosan kapcsolódik a vállalatok által okozott víz és termőföld szennyezés.

1.1.2. Az oktatási–képzési és gazdasági szereplők együttműködésén alapuló humánerőforrás fejlesztés

- A Belgrádban megrendezett 5. Danube Business Conference Üzlet és Tudomány Munkacsoportja állapította meg a következőket: buzdítja a tagországok kormányait az üzleti és felsőoktatási szféra közti együttműködés támogatására, valamint annak a ténynek a tudatosítására, miszerint mind az üzleti, mind a tudományos és oktatási szféra érdekelt tudás–alapú társadalom fejlesztésében.
- A *Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a Duna Régióban működő egyetemek együttműködése. Alapvetően a kultúrák közelebb hozása a fő cél; ehhez azonban elengedhetetlenül fontos az egyetemek egymással és a gazdasági szereplőkkel való folyamatos együttműködése. A munkaprogram a Dunai Rektorok Konferenciáját jelölte meg felelősként.
- A *“DUNA–DRÁVA–SZÁVA” Európai Együttműködés* céljai között szerepel az oktatási, tudományos és kutatói intézmények közötti kapcsolatteremtés és együttműködés.
- A *Dél–Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Programja* több kapcsolódási pontot is megjelölt a Duna Komplex Programmal, ezek közül az egyik az oktatási–képzési és gazdasági szereplők együttműködésén alapuló humánerőforrás fejlesztés elnevezésű cél.
- A *Prespa/Ohrid Eurorégió* elsődleges céljai között szerepel a régió egyetemeinek közelebb hozása, és szoros kapcsolat kiépítése; továbbá a kapcsolatuk elmélyítése mind a non–profit, mind pedig a gazdasági szektorral, a régió minél hatékonyabb és gyorsabb fejlesztése érdekében.

1.1.3. A helyi közösségek és a térségi tudatok hagyományokon alapuló erősítése

- A *Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a kulturális célú együttműködések létrejöttének támogatása – felelőse a Stabilitási Paktum; illetve a közösségérzet és a környezet iránt való felelősségérzet elősegítése a part menti országokban – felelőse az ICPDR.
- A *DKMT Együttműködés* célja, hogy fejlessze és szélesítse a helyi közösségek és helyi önkormányzatok közötti kapcsolatokat.
- A *Kárpátok Eurorégió* támogatja a nemzeti kisebbségi szervezeteket, valamint a civil szervezetek és helyi önkormányzatok egyesült erőfeszítéseit a Kárpátok Eurorégió többetnikumú és többkultúrájú hagyományainak megőrzéséért és fenntartásáért. A cél egy olyan párbeszéd kialakítása, amely a közösségek közötti együttműködést ösztönzi; hogy

egymás mellőzése és az egymással való versengés helyett e közösségek kiegészítsék egymást a határ mindkét oldalán.

- *A Dél–Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Programja* több kapcsolódási pontot is megjelölt a Duna Komplex Programmal, ezek közül az egyik a helyi közösségek és a térségi tudatok hagyományokon alapuló erősítése.
- *A DKMT Eurorégió stratégiája* célként jelöli meg a következőt: Helyi lakosság bevonása azokba a tevékenységekbe és folyamatokba, melyek hozzájárulnak a közös horizont szélesítéséhez és egymás jobb és alaposabb megismeréséhez.

1.1.4. Társadalmi aktivitás erősítése

- *A Dél–Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Programja* több kapcsolódási pontot is megjelölt a Duna Komplex Programmal, ezek közül az egyik a társadalmi aktivitás erősítése.
- Szinte minden projekt tartalmazza a lakosság széles körű bevonását a környezetvédelmi projektekbe, legfőképpen a Bulgária – Lápok helyreállítása és a szennyezés csökkentése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; az Orosz Föderáció – Krasnodar – Mezőgazdasági szennyezés ellenőrzése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; Törökország – Anatólia – vízgyűjtő terület rehabilitációs projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; Ukrajna – Duna delta biodiverzitás projekt; Románia – Duna delta biodiverzitás projekt. Ezen projektek célja egyöntetűen az, hogy egy átfogó monitoring rendszer megalapításával a víz minőségéért és az ökoszisztémáért, a biodiverzitás védelmével és erősítésével, a lakosság környezettudatos viselkedésre nevelésével, a tudatos természeti erőforrás menedzsmenttel a biodiverzitás megőrizhető és hatékony lépések tehetőek a környezetvédelem terén.
- *A DKMT Eurorégió stratégiája* célként jelöli meg a következőt: A turizmus eszközeinek felhasználása a régió társadalmi kohéziójának erősítésére.

1.2. TÉRSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK, HÁLÓZATOSODÁS

- A *Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a gazdasági potenciál fejlesztése, kereskedelem, együttműködés – felelősként a következő szervezeteket jelölték meg: CEFTA – SP WT II – SECI/World Bank, Business Advisory Council for South Eastern Europe–; a Duna Régió városai közti gazdasági együttműködés erősítése – felelős: EU–INTERREG III B, Bécs/ Ausztria / különböző Duna menti városok; Határ menti együttműködés a Fenntartható Fejlődésért – felelős:EU–INTERREG III A, Magyarország – Románia – Szerbia, EU–INTERREG III A, Magyarország – Szlovénia – Horvátország.
- A *Dunamenti Tartományok Munkaközössége* célkitűzései között szerepel a tagok együttműködése a Duna térség fejlődése, és a térség lakóinak érdekében. Feladatának tartja a az együttműködés megteremtését – különösen a gazdaság, a területrendezés, a közlekedés, a természet– és környezetvédelem, és az idegenforgalom terén.
- *Danube co–operation process*: Minden Duna menti ország, EU tagország, EU tagjelölt ország híve a kooperációnak, bízva a stabilitás, prosperitás valamint az erősebb gazdasági és szociális összetartás erejében. Virágzó társadalmak kiépítéséhez valamennyi országnak szüksége van megfelelő bilaterális és regionális kooperációra.
- *Stability Pact*: elősegítése a tartós béke megteremtését a délkelet–európai térségben, előmozdítsa a gazdaság felvirágoztatását, ösztönözze a térség államai közötti együttműködést – szem előtt tartva a későbbi EU–csatlakozás lehetőségét.
- A *Duna Eurorégió* célja, hogy a határ menti együttműködésekről és a két ország közötti jószomszédi kapcsolatokról szóló európai és kétoldali egyezmények alapján támogassa a területén működő szervezetek együttműködését a területi fejlődés és az európai integráció elősegítése érdekében.
- *Eurégió West/Nyugat–Pannónia*: keretet ad társadalmi szervezetek, egyesületek, intézmények, állampolgárok közötti sokoldalú együttműködésre, az EU–csatlakozás problémáinak megbeszélésére és előkészítésére, határon átnyúló területfejlesztési programok, koncepciók egyeztetésére.
- Hármas–Duna Vidék Eurégió: gazdaság, a környezetvédelem, a kultúra, sport és egyéb területeken az együttműködés lehetőségei szinte korlátlanok és kiterjeszthetők.

1.2.1. Gazdasági és közszolgáltatási feladatok és szerepek térségi megosztása

- *5. Duna Régió Üzleti Konferencia*. Belgrád, 2005

A konferencia egyik munkacsoportja a Kooperáció Üzlet és Tudomány között témában zajlott. A kooperáció és a feladatok térségi megosztása minden résztvevő számára kiemelkedően fontosnak bizonyult.

- A *Dél–Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Programja* kapcsolódási pontként jelölte meg a gazdasági és közszolgáltatási feladatok és szerepek térségi megosztását.
- A *Prespa/Ohrid Eurorégió* céljai között szerepel a minél szorosabb együttműködés a gazdasági és üzleti ügyekben; illetve az üzleti és gazdasági kérdések, projektek közös ügyvitele.

1.2.2. Kohézió és érdekérvényesítő képességen alapuló térségi és nemzetközi együttműködések kiterjesztése

- *EuroBalkans Eurorégió*: a régióban a határ menti együttműködés elsődleges fontosságú a fejlődés és a kohézió szempontjából.
- A *Kárpátok Eurorégió* támogatja a nemzeti kisebbségi szervezeteket, valamint a civil szervezetek és helyi önkormányzatok egyesült erőfeszítéseit a Kárpátok Eurorégió többetnikumú és többkultúrájú hagyományainak megőrzéséért és fenntartásáért.
- A *Dél–Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Program* kapcsolódási pontként jelölte meg a kohézió és érdekérvényesítő képességen alapuló térségi és nemzetközi együttműködések kiterjesztése.

2. Fenntartható gazdasági szerkezet feltételeinek javítása

- Mind a *Duna Kooperációs Folyamat*, mind pedig a *Duna Menti Tartományok Munkaközösségének* elsődleges és legfontosabb célja a gazdasági együttműködés, gazdasági előnyök szerzése.
- *Centrope*: Elsődleges célja, hogy a komoly ipari és kutatási potenciállal rendelkező, de négy ország területén található régió az egyesítéssel, az együttműködés serkentésével, ingyenes tanácsadással és közös marketinggel csábító terepet biztosítson a befektetők számára.

2.1. FEJLESZTÉSI PROGRAMOK HATÉKONYSÁGÁNAK NÖVELÉSE

- A feldolgozott projektek nagy része hangsúlyozza a monitoring rendszer szerepét.

2.1.1. A fejlesztési programok civil kontrollja, nyilvánossága

2.1.2. A fejlesztések előkészítettségi állapotának és a monitoring rendszer szerepének erősítése

2.2. GAZDASÁGI ALKALMAZKODÓ KÉPESSÉG JAVÍTÁSA

- *Danube co-operation process*: Minden Duna menti ország, EU tagország, EU tagjelölt ország híve a kooperációnak, bízva a stabilitás, prosperitás valamint az erősebb gazdasági és szociális összetartás erejében. Virágzó társadalmak kiépítéséhez valamennyi országnak szüksége van megfelelő bilaterális és regionális kooperációra.
- *A DKMT Eurorégió stratégiája* célként jelöli meg a következőket: A turisztikai együttműködések kialakítása egyrészt a KKV-k, másrészt a non-profit szervezetek között; Regionális gazdasági információs bázis megteremtése, amely elősegíti a határon átnyúló gazdasági együttműködések kialakítását, a külső források megszerzését (pályázatok), s a bevont külső források eredményes felhasználását; A beszállítói hálózat erősítése, a régióban működő KKV-k és a befektető nagyvállalatok keresleti–kínálati igényeinek közelítése.

2.2.1. Ökológiai adottságokra, hagyományokra épülő agrárium fejlesztése, a helyi hozzáadott érték növelése

- A *Dél–Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Program* kapcsolódási pontként jelölte meg az ökológiai adottságokra, hagyományokra épülő agrárium fejlesztését, a helyi hozzáadott érték növelését.

2.2.2. Meglévő tudásbázisokra épülő gazdasági innovációk ösztönzése

- A *Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a Duna Régió vállalkozásaiból adatbázis készítése és annak karban tartása.
- A *DKMT Eurorégió stratégiája* célként jelöli meg a következőt: A térségben előállított K+F termékek gyakorlati hasznosítása, főleg a KKV-k körében, határon átnyúló hatású innováció-transzfer intézményrendszer megteremtése.

2.2.3. Jelentős gazdasági gócpontokban intermodális kapcsolattal rendelkező logisztikai bázisok fejlesztése

- *Kormányprogram – Románia – Szállítás fejezet:* a Duna menti kikötők közti szorosabb együttműködés, költségek összehangolása.
- *Kormányprogram – Románia – Szállítás fejezet:* a Duna menti kikötők kombinált szállítási lehetőségekbe való teljesebb bevonása, a várakozási idők csökkentése.

2.2.4. Táji és kulturális adottságokra épülő turisztikai infrastruktúra és tartalmak fejlesztése

- A *Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a Turisztikai infrastruktúra tökéletesítése. Felelős: Corridor VII Irányító Bizottság.
- A *Duna Turizmus Bizottság* (Danube Tourist Commission): a régió egyetlen – majdnem minden érintett országot összefogó turisztikai szervezeteként koordinálni és segíteni kívánja a régin belüli turisztikai fejlesztéseket és tevékenységet.
- A *Dél–Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Programja* kapcsolódási pontként jelölte meg a táji és kulturális adottságokra épülő turisztikai infrastruktúra és tartalmak fejlesztését.
- A *Dél–dunántúli Régió Regionális Fejlesztési Operatív Programja:* A nagy folyók mentén (Duna, Dráva) a vízi és ökoturizmus fejlesztésére van lehetőség. Somogy és Tolna tagolt, erdővel borított területein a falusi, öko- és vadászturizmus fejlesztését kell

támogatni. Ösztönözni kell a régió termálfürdőinek koordinált fejlesztését, és regionális termál utak kiépítését.

- A *Prespa/Ohrid Eurorégió* a régiómarketinget közösen kívánja végezni, közös honlap és egyéb marketing infrastruktúra üzemeltetésével.
- A *Duna Eurorégió* idegenforgalmi programjában a turisztikai infrastruktúra fejlesztése prioritásként szerepel.
- A *Duna Eurorégió* idegenforgalmi programjában a turisztikai attrakciók és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése prioritásként szerepel.
- A *Duna Eurorégió* idegenforgalmi programjában a komplex turisztikai programcsomagok kialakítása prioritásként szerepel.
- *Kormányprogram – Románia – Szállítás fejezet*: A Dunai vízi turizmus fejlesztése.
- *DKMT Eurorégió stratégiája* célként jelöli meg a következőt: A turisztikai vonzerők megközelíthetőségének javítása.

2.3. KÖZLEKEDÉSI KAPCSOLATOK, ELÉRHETŐSÉGEK FEJLESZTÉSE

- A *Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a fenntartható szállítási megoldások a Duna Régióban– felelős: EU, Ausztria; a Dunai hajózás Össz–Európai kérdésköre – felelős: Európai Bizottság / Duna Bizottság / Rajna Bizottság, SECI/ Via Donau Corridor VII/Via Donau; a Dunai navigáció tökéletesítése – felelős: TEN; Bulgária/Románia.
- *Alpok–Adria*: A Munkaközösség kiemelten foglalkozik a következő témakörökkel: az Alpokon átvezető közlekedési összeköttetések, kikötői forgalom, energiatermelés és –átvitel, mezőgazdaság, erdészet, vízgazdálkodás, idegenforgalom, környezetvédelem, tájgondozás, kultúr– és üdülőövezetek megtartása, tájrendezés, településfejlesztés, kulturális kapcsolatok, a tudományos intézmények közötti kapcsolatok.
- A *Prespa/Ohrid Eurorégió* céljai között szerepel a régió főbb városait összekötő infrastruktúra (különös tekintettel az utak építésére és karbantartására) fejlesztése.
- *Nemzeti Allokációs Terv 2005–2007 (Ausztria)*: cél a kombinált szállítási módok – nagy hangsúlyt fektetve a dunai hajózásra– fejlesztése és előtérbe helyezése.
- *Szlovákia Regionális Fejlesztési Terve*: Szállítás és telekommunikáció cél – A vízi szállításban a Dunának országos és nemzetközi szinten is nagy szerepet szánunk, együttműködve különböző nemzetközi hajózási társaságokkal.

- *Kormányprogram – Románia – Szállítás fejezet:* A Duna menti kikötők kapacitásának növelése.
- *Kormányprogram – Románia – Szállítás fejezet:* a Duna–Fekete tenger csatorna fejlesztése és jobb kihasználása.
- *A DKMT Eurorégió stratégiája* célként jelöli meg a következőket: Határon átnyúló közlekedési infrastruktúra elemeinek fejlesztése (A határon átvezető, felhagyott utak, vasutak revitalizálása); Új határátkelőhelyek létesítésének és a meglévők átminősítésének támogatása; A régióon belüli légi és vízi közlekedés fejlesztésének támogatása. A kombinált szállítás (RO-LA, RO-RO), a terminálok és logisztikai rendszerek fejlesztésének az előmozdítása; a modern telekommunikáció integrált régiós fejlesztésének a támogatása.

2.3.1. A transz–európai folyosó szerepnek megfelelő közlekedésfejlesztés

- *A Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a Dunai hajózás Össz–Európai kérdésköre. Felelős: Európai Bizottság, Duna Bizottság, Rajna Központi Bizottság, UNECE.
- *Interreg III B CADSES– DONAUAHANSE – Network of Danubian Cities for Economic Co–operation* (Duna menti városok hálózatának fejlesztése) projekt.
- *Interreg II C CADSES– „BRIDGE LIFELINE DANUBE” – Sustainable Development and Open Space Design and a cooperative planning network of cities along the Danube* (Fenntartható fejlődés és együttműködés a Duna menti városokban) projekt.
- *Interreg II C CADIVanySES– Transport Study Danube* (A Duna mint közlekedési folyosó fejlesztése) projekt.
- *Szlovákia Regionális Fejlesztési Terve:* Az európai közlekedési folyosókhöz való közvetlen kapcsolódás (különös tekintettel a VII. számúra) elengedhetetlenül szükséges, főleg mivel az ország ehhez kiváló földrajzi fekvéssel rendelkezik, ehhez azonban a közlekedési infrastruktúra fejlesztése is szükséges.

2.3.2. Helyi elérhetőségi és Dunai átkelési lehetőségek javítása

- *A 2. Duna – híd Építési Projekt*

A Dunán, Vidin–Calafatnál épülő új Duna–híd és a kapcsolódó infrastruktúra (közutak, vasút) átadására a híddal együtt 2009–ben kerül majd sor. A Vidin (Bulgária) – Calafat (Románia) Duna Híd Projekt az egyik legnagyobb és legkomplikáltabb projekt, amit a

Bolgár Közlekedési Minisztérium valaha véghezvitt. A projekt teljes költsége 236 millió EUR, ebből 226 millió EUR fedezi az építési munkálatok költségeit, a fennmaradó 10 millió EUR tervezési költséget, előzetes kutatást fedez. Az Európai Unió PHARE és ISPA Programjai, az Európai Beruházási Bank, a KfW Bankcsoport, az AFD és a Bolgár állami költségvetés társfinanszírozásában valósulhat meg a program.

2.3.3. A dunai hajózás feltételeinek társadalmi–gazdasági–környezeti szempontokkal összehangolt megteremtése

- *A Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a Duna mint potenciális gazdasági tengely kihasználása, a folyó infrastruktúrájának fejlesztése. Felelős: Infrastructure Steering Group (EC/SP/IFIs) – Stability Pact WT II.
- *Kormányprogram – Románia – Szállítás fejezet: A Duna értékének kihasználása a vízi szállításban, jó lehetőséget teremtve az európai integráció felgyorsításához.*

Az alább felsorolt projektek mindegyike kapcsolódik jelen célhoz:

- *DoRIS – Donau River Information Services (Dunai Információs Rendszer) projekt.*
- *Data warehouse for Danube waterway (Egységes navigációs rendszer kiépítése a Duna térségben) projekt.*
- *Interreg III B CADSES –DANewBE Data – Digitally Advanced New Cross–Border Exchange of Waterway Data (Dunai nemzetközi együttműködés, elektronikus vízügyi adatcsere) projekt.*

3. A térség kiemelkedő természeti potenciáljának megőrzése, fenntartható használata

- *Alpok–Adria*: A Munkaközösség kiemelten foglalkozik a következő témakörökkel: erdészet, vízgazdálkodás, idegenforgalom, környezetvédelem, tájgondozás, kultúr- és üdülőövezetek megtartása, tájrendezés.
- “*DUNA–DRÁVA–SZÁVA*” *Európai Együttműködés* célja elkezdni és támogatni a környezetvédelmi programokat.
- Az *Ipoly Unió* célja, hogy a térség természeti és kulturális örökségén és sokféleségén, valamint annak helyreállításán alapuló, fenntartható fejlődési modell kialakítását elősegítse.
- *Ister–Granum Eurorégió*: Az eurorégió területének több mint harmada természetvédelmi oltalom alatt áll. A terület vonzereje: turizmus, kerékpárutak, borvidék, termálvíz, barlangászat, fesztiválok.
- *Nemzeti Stratégia – Stratégiai Célok és Prioritások (Bulgária)*: A Duna folyó mentén a szennyezettség (víz és levegő) csökkentése.

3.1. ÖKOLÓGIAI RENDSZEREK MEGÓVÁSA, FEJLESZTÉSE

- A *Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a folyók medencéinek védelme – felelős: ICPDR, DABLAS task force, UNDP; a Duna menti védett területek fejlesztése – felelős: Bulgaria/World Bank/GEF, Moldova, EU–CARDSEU–TACIS.
- *Szlovákia Regionális Fejlesztési Terve*: Vízvédlem cél – Duna vizének használatához elengedhetetlen a víz minőségének javítása és a jó minőség megőrzése.
- A *DKMT Eurorégió stratégiája* célként jelöli meg a következőket: Az Eurorégió természeti erőforrásainak és a határon átnyúló természetvédelmi területek közös védelme és együttműködéssel történő gondozása; A környezetvédelmi hatóságok, a környezettudományok és a civil szervezetek képviselőinek együttműködése; Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra közös fejlesztése (hulladékhasznosítás, szennyvíztisztítás).

3.1.1. A mellékág–sziget rendszerek revitalizációja, rehabilitációja

- *Bosznia–Hercegovina – Vízminőség védelme projekt* – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; *Moldova – Mezőgazdasági szennyezés kontroll projekt* – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; *Törökország – Anatólia – vízgyűjtő terület rehabilitációs projekt* – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében, mert céljuk a mesterséges szennyezés csökkentése, a víz minőségének rendszeres ellenőrzése és szabályozása, az alacsony költségű technológiák adoptálása, valamint a felhalmozott tudás kicserélése a testületek között, amelyeket a régiók más országai is alkalmazhatnak

3.1.2. Természeti és ökológiai rendszerek állapotának javítása, megőrzése

- *Románia – Duna delta biodiverzitás projekt; Ukrajna – Duna delta biodiverzitás projekt*, mert céljuk, hogy védjék a Duna–delta ökoszisztémáját és hozzájáruljanak a biodiverzitás megőrzéséhez. Ehhez hatékonyan erősíteni kell az intézményi kapacitást a monitoring és menedzsment területein, együtt kell működni a helyi közösségi csoportokkal és biztosítani a fenntartható erőforrások használatát és helyreállítani a lápok és azok természetes adottságait.
- *Kormányprogram – Románia – Környezetvédelem fejezet: cél a Duna–delta és környékének gazdasági és ökológiai rehabilitációja.*

Az alább felsorolt projektek mindegyike kapcsolódik jelen célhoz:

- Capacity Building for Cleaning up Pollution Hot Spots of the Danube River Basin (A Duna medence szennyezettségének csökkentése) projekt.
- Danube Regional Project – PHASE 1 Strengthening the Implementation Capacities for Nutrient Reduction and Transboundary Cooperation in the Danube River Basin (Duna Regionális projekt – 1. fázis).
- Danube Regional Project – PHASE 2 Strengthening the Implementation Capacities for Nutrient Reduction and Transboundary Cooperation in the Danube River Basin (Duna Regionális projekt – 2. fázis).
- Danube River Basin Environmental Management (Dunai Környezetvédelmi Menedzsment) projekt.

- Danube/Black Sea Strategic Partnership – Nutrient Reduction Investment Fund – TRANCHE 1 (Duna/Fekete-tenger stratégiai partnerség) projekt.
- Danube/Black Sea Strategic Partnership – Nutrient Reduction Investment Fund – TRANCHE 2 (Duna/Fekete-tenger stratégiai partnerség) projekt.
- Interreg II C CADSES– Water Management (Vízmenedzsment) projekt.

3.1.3. A mikro- és mezoklimatikus feltételek javítása területhasználat-váltással

3.2. KOMPLEX VÍZGAZDÁLKODÁSI RENDSZEREK KIALAKÍTÁSA

3.2.1. A stratégiai vízkészletek mennyiségi megőrzése és minőségi javítása, jó állapotban tartása

- *Az ICPDR nevű szervezet fő célja a Duna víz mennyiségi és minőségi védelme.*
- *Building Environmental Citizenship ti Suport Transboundary Pollution Reduction in the Danube: A Pilot Project in Hungary and Slovenia (Határon átnyúló együttműködések a Duna szennyezettségének csökkentése érdekében – Bevezető projekt Magyarországon és Szlovéniában).*
- *Developing the Danube River Basin Pollution Reduction Programme (A Duna szennyezettségének csökkentése program).*
- *Interreg II C CADSES- EWAT – European Water Treatment Technology Transfer (A Duna térség ivóvízellátásának javítása) projekt.*

3.2.2. A nem kellő árvízi biztonságú területek védbiztonságának növelése, általános árvízi, belvízi biztonság fenntartása

- *Transfer of Environmentally-sound Technology (TEST) to Reduce Transboundary Pollution in the Danube River Basin (Környezetvédelmi technológia megvalósítása a határon átnyúló tevékenység által okozott szennyezettség csökkentése érdekében).*

3.3. KÖRNYEZET–FEJLESZTÉSEK

- *A Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a Duna menti védett területek fejlesztése. A feladat végrehajtásának felelőseként a következőket nevezték meg: Bulgária/World Bank/GEF, Moldova, EU–CARDSEU–TACIS.

3.3.1. Környezeti kárelhárítás, tájrehabilitáció

3.4. GAZDASÁGI ÉS LAKOSSÁGI–KOMMUNÁLIS TEVÉKENYSÉGEK KÖRNYEZETSZENNYEZŐ HATÁSÁNAK CSÖKKENTÉSE

- *A Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a közösségérzet és a környezet iránt való felelősségérzet elősegítése a part menti országokban. A feladat végrehajtásának felelőseként az ICPDR –t nevezték meg.
- *Magyarország–a Duna mesterséges szennyezésének csökkentése*–a Világbank–GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; Románia –Mezőgazdasági szennyezés ellenőrzés projekt–a Világbank–GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; OROSZ FÖDERÁCIÓ– ROSTOV MESTERSÉGES ÉS METÁN SZENNYEZÉS CSÖKKENTÉSE PROJEKT–a Világbank–GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; Orosz Föderáció–Krasnodar–Mezőgazdasági szennyezés ellenőrzése projekt–a Világbank–GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében; Szerbia és Montenegró– a vállalatok vegyi szennyezésének csökkentése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében, mert céljuk a vállalatok és a lakosság általi mesterséges szennyezés csökkentése, a víz minőségének rendszeres ellenőrzése és szabályozása, az alacsony költségű technológiák adoptálása.

3.4.1. Anyag és energia körforgást elősegítő térségi rendszerek kialakítása

- *A Duna Kooperációs Folyamat Munkaprogramjában* célként szerepel a Duna menti regionális befektetések – Nemzetközi pénzüzetek bevonásával történő megvalósítása. A feladat végrehajtásának felelőseként az EU–CARDS & TACIS–t nevezték meg.

I. Melléklet

A Duna mentén működő nemzetközi szervezetek, szerveződése, projektek összesítése

1. Szervezetek

1.1. ARGE DONAULÄNDER (Dunamenti Tartományok Munkaközössége)

1.2. Danube Commission (Duna Bizottság)

2. Nemzetközi szerveződések

2.1. Danube Co-operation Process (Duna Kooperációs Folyamat)

2.2. DONAUHANSE – Network of Danubian Cities for Economic Co-operation (Duna Menti Városok Gazdasági Együtműködése)

2.3. Duna Védelmi Nemzetközi Bizottság (ICPDR)

2.4. Stability Pact for South Eastern Europe (Stabilitási Paktum)

2.5. Danube Tourist Commission

2.6. Eurorégiók

2.6.1. Alpok-Adria Munkaközösség

2.6.2. Centrope

2.6.3. Danube 21 Euroregion

2.6.4. Duna Eurorégió

2.6.5. Duna-Dráva-Száva Eurorégió

2.6.6. Duna- Körös-Maros-Tisza regionális együttműködés (DKMT)

2.6.7. Eurégió West/Nyugat-Pannónia

2.6.8. Euroregion Eurobalkans

2.6.9. Hármás-Duna Vidék Eurorégió

2.6.10. Ister-Granum Eurorégió

2.6.11. Kárpátok Eurorégió

2.6.12. Lower Danube

2.6.13. Prespa / Ohrid Eurorégió

3. Projektek

3.1. Duna kutatással kapcsolatos projektek

- 3.1.1. Projekt neve: Capacity Building for Cleaning up Pollution Hot Spots of the Danube River Basin (A Duna medence szennyezettségének csökkentése)
- 3.1.2. A projekt neve: Building Environmental Citizenship ti Suport Transboundary Pollution Reduction in the Danube: A Pilot Project in Hungary and Slovenia (Határon átnyúló együttműködések a Duna szennyezettségének csökkentése érdekében – Bevezető projekt Magyarországon és Szlovéniában)
- 3.1.3. A projekt neve: DoRIS – Donau River Information Sevices (Dunai Információs Rendszer)
- 3.1.4. A projekt neve: Danube Regional Project – PHASE 1, Strengthening the Implementation Capacities for Nutrient Reduction and Transboundary Cooperation in the Danube River Basin
- 3.1.5. A projekt neve: Danube Regional Project – PHASE 2, Strengthening the Implementation Capacities for Nutrient Reduction and Transboundary Cooperation in the Danube River Basin
- 3.1.6. A projekt neve: Danube River Basin Environmental Management (Dunai Környezetvédelmi Menedzsment)
- 3.1.7. A projekt neve: Transfer of Environmentally-sound Technology (TEST) to Reduce Transboundary Pollution in the Danube River Basin Környezetvédelmi technológia megvalósítása a határon átnyúló tevékenység által okozott szennyezettség csökkentése érdekében)
- 3.1.8. A projekt neve: Developing the Danube River Basin Pollution Reduction Programme (A Duna szennyezettségének csökkentése program)
- 3.1.9. A projekt neve: Danube/Black Sea Strategic Partnership – Nutrient Reduction Investment Fund – TRANCHE 1 (Duna/Fekete-tenger stratégiai partnerség)
- 3.1.10. A projekt neve: Danube/Black Sea Strategic Partnership – Nutrient Reduction Investment Fund – TRANCHE 2 (Duna/Fekete-tenger stratégiai partnerség)
- 3.1.11. Bosznia-Hercegovina – Vízhőesség védelme projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

- 3.1.12. Bulgária – Lápok helyreállítása és a szennyezés csökkentése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében
- 3.1.13. Magyarország – a Duna mesterséges szennyezésének csökkentése – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében
- 3.1.14. Moldova – Mezőgazdasági szennyezés kontroll projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében
- 3.1.15. Románia – Duna delta biodiverzitás
- 3.1.16. Románia – Mezőgazdasági szennyezés ellenőrzés projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében
- 3.1.17. Orosz Föderáció – Rostov mesterséges és metán szennyezés csökkentése projekt - a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében
- 3.1.18. Orosz föderáció – Krasnodar - Mezőgazdasági szennyezés ellenőrzése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében
- 3.1.19. Szerbia és Montenegró– A Vállalatok vegyi szennyezésének csökkentése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében
- 3.1.20. Törökország – Anatólia – Vízügytő Terület Rehabilitációs Projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében
- 3.1.21. Ukrajna – Duna–delta Biodiverzitás

3.2. Interreg III B CADSES – Duna térséget érintő projektek

- 3.2.1. A projekt neve: WEST – Women East Smuggling Trafficking (Illegális bevándorlás és kiemelten a nők helyzete)
- 3.2.2. A projekt neve: D4D – Data warehouse for Danube waterway (Egységes navigációs rendszer kiépítése a Duna térségben)
- 3.2.3. A projekt neve: DANewBE Data – Digitally Advanced New Cross-Border Exchange of Waterway Data (Dunai nemzetközi együttműködés, elektronikus vízügyi adatcsere)
- 3.2.4. A projekt neve: DONAUHANSE – Network of Danubian Cities for Economic Co-operation (Duna menti városok hálózatának fejlesztése)
- 3.2.5. A projekt neve: IdeQua – Establishment of an identity- and quality axis from the Baltic Sea to the Aegean Sea - Strengthening Regional Identity and Structures of Centres (Identitás-minőség tengely létrehozása a Balti-tengertől az Égei-tengerig, a Duna vonalát is érintve)

3.3. Interreg II C CADSES – Duna térséget érintő projektek

- 3.3.1. A projekt neve: „BRIDGE LIFELINE DANUBE” – Sustainable Development and Open Space Design and a cooperative planning network of cities along the Danube (Fenntartható fejlődés és együttműködés a Duna menti városokban)
- 3.3.2. A projekt neve: Transport Study Danube (A Duna mint közlekedési folyosó fejlesztése)
- 3.3.3. A projekt neve: Water Management (Vízmenedzsment)
- 3.3.4. A projekt neve: EWAT – European Water Treatment Technology Transfer (A Duna térség ivóvízellátásának javítása)

1. Szervezetek

1.1. ARGE DONAULÄNDER (DUNAMENTI TARTOMÁNYOK MUNKAKÖZÖSSÉGE)

A Dunamenti Tartományok Munkaközössége 1990-ben alakult. Célkitűzése: a tagok együttműködése a Duna térség fejlődése, és a térség lakóinak érdekében. A munkaközösség feladatának tartja a közös informatív és szakszerű tárgyalást és a koordináció lehetőségének megteremtését – a tagok érdekét szolgáló együttműködés megteremtését – különösen a gazdaság, a területrendezés, a közlekedés, a természet- és környezetvédelem, az idegenforgalom, a kulturális és tudományos kapcsolatokban.

A Munkaközösség a következő csoportokba szervezve végzi munkáját.

- Vidékfejlesztés és Környezetvédelem Munkacsoport
- Kultúra és Tudomány Munkacsoport
- Szállítás és Hajózás Munkacsoport
- Gazdaság és Turizmus Munkacsoport
- Fiatalok és Sport Munkacsoport.

A Munkaközösség tagjai (23)

Baden-Württemberg, Bayern, Oberösterreich, Niederösterreich, Bécs, Burgenland, Szlovákia, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Pest megyék, Budapest, Fejér, Bács-Kiskun, Tolna, Baranya megyék, Horvátország, Szerbia, Lovech, Montana, Russe, Románia, Moldávia, Odessa.

Megfigyelő: Csehország.

A Munkaközösség honlapja: www.argedonau.at

1.2. DUNA BIZOTTSÁG

A Duna jogi helyzetét az 1948. évi Belgrádi Egyezmény szabályozza – a második világháború után kialakult politikai helyzetnek megfelelően. Az Egyezmény létrehozta a Duna Bizottságot, amelynek központi feladata a szabad hajózás biztosítása a Dunán. (A

Duna Bizottság az egyetlen budapesti székhellyel rendelkező államközi nemzetközi szervezet.)

A Duna Bizottság tagállamai: Németország, Ausztria, Szlovákia, Magyar Köztársaság, Horvátország, Jugoszláv Szövetségi Köztársaság, Románia, Bulgária, Moldávia, Ukrajna és Oroszország. Megfigyelői státusszal rendelkezik: Franciaország, Törökország, Cseh Köztársaság és Hollandia. Állandó meghívott nemzetközi szervezetek: Európai Bizottság, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága, Rajnai Központi Hajózási Bizottság.

A dunai térségben végbement politikai változások (szövetségi államok felbomlása, új, független országok megalakulása) szükségessé tették a Belgrádi Egyezmény felülvizsgálatát. Ez a munka Magyarország kezdeményezése alapján 1993-ban kezdődött el. A folyamat első szakasza az 1998-ban megtartott Diplomáciai Konferencián zárult le, melynek során a szerződő államok egy Kiegészítő Jegyzőkönyvet írtak alá. E dokumentum a nem part-menti országok számára is lehetővé tette a csatlakozást.

A Duna Bizottság honlapja: www.danubecom-intern.org

1.3. Duna Régióért és Közép-Európáért Intézet, Ausztria

Az Intézésny tagjai a Duna Régió és Közép Európa országai.

Célok: A Duna Régióért és Közép-Európáért Intézet egy vezető osztrák kutatóintézet, amely az érintett országok szociális, politikai, gazdasági, történelmi és etnikai kérdéseivel foglalkozik. A kutatási eredményeit nemzetközi szinten elérhetővé teszi, és az oktatsái tevékenysége során nagyban támaszkodik rá. A szervezet egyrészt a Duna Régió és Közép Európa országai számára kíván információt nyújtani, másrészt Ausztria régiófejlődéshez való szerepét kívánja erősíteni.

A szervezet 1953 óta működik.

1.4. Steering Committee of Corridor VII (VII. Európai Közlekedési Folyosót)

A VII. Európai Közlekedési Folyosóval (Duna) kapcsolatos ügyeket a Folyosó Irányító Bizottsága látja el; melynek tagjai: Németország, Ausztria, Szlovákia, Magyarország, Horvátország, Szerbia és Montenegro, Bulgária, Románia, Moldova, Ukrajna és az Európai Bizottság.

Az Irányító Bizottság három munkacsoportban végzi a feladatát, melyek:

Infrastruktúra Munkacsoport (Románis vezetésével)

Működtetés Munkacsoport (Ausztria vezetésével)

Flotta Munkacsoport (Magyarország vezetésével)

www.corridor7.org

1.5. Danube Rectors' Conference (Dunai rektorok Konferenciája)

Az Ulmi, Linzi, Bécsi és Budapesti egyetemek rektorai 1983-ban alapították a Dunai rektorok Konferenciáját egy Bécsi találkozó alkalmával. Azóta számos más intézmény is csatlakozott a kezdeményezéshez, úgy mint Csehország, Szlovákia, Szlovénia, Horvátország, Bosznai Hercegovina, Lengyelország, Románia, Bulgária és Ukrajna; jelenleg 44 felsőoktatási intézmény és 13 aktív tagja ennek a regionális hálózatnak.

Az első években a kezdeményezés leginkább a kapcsolatépítés célját szolgálta, valamint számos induló együttműködési projektet támogatott (mint például: „ A Duna Ökológiája” és a „Kék Duna” nevű projektek.

www.d-r-c.org

2.Nemzetközi szerveződések

2.1.DANUBE CO-OPERATION PROCESS (DUNA KOOPERÁCIÓS FOLYAMAT)

A Folyamatnak a következő országok és nemzetközi szereplők a tagjai: Ausztria, Bosznia - Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Csehország, Németország, Magyarország, Moldova, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna, Jugoszlávia (mint a hidrológiai Duna-medence országai), az Európai Bizottság és a Délkelet Európai Stabilitási Paktum (Stability Pact).

Minden Duna menti ország, EU tagország, EU tagjelölt ország híve a kooperációnak, bízva a stabilitás, prosperitás valamint az erősebb gazdasági és szociális összetartás erejében.

Virágzó társadalmak kiépítéséhez valamennyi országnak szüksége van megfelelő bilaterális és regionális kooperációra. A Duna folyó, egész hosszában egy nagyon jó európai integrációs lehetőséget nyújt.

A teljes Duna régióban érezhető lesz az előrehaladás a Novi Sad-i szabad hajózás beindításával. Az Európai Bizottság és az Európai Stabilitási Paktum (Stability Pact) fontos szerepének felismerése jelentősen előre lendíti majd a Duna Régió országainak együttműködését.

Elismerik továbbá a Duna Bizottság és a Duna folyó Védelméért Nemzetközi Bizottság felelősségi és feladatkörét.

Cél továbbá a Duna Kooperációs Folyamat bővítése és konkrét politikai és gazdasági célok meghatározása, új intézmények létrehozása nélkül de a már létezők használatával és céljaik harmonizálásával; valamint az összes Duna menti ország céljainak harmonizálása.

A Duna menti országok együttműködésüket a következő területeken folytatják:

- *gazdaság*: figyelembe véve a már működő kezdeményezéseket, úgy mint: Össz-Európai közlekedési Folyosó VII, és a IV,V,X-es számú folyosók.
- *hajózás*: a Duna Bizottság felügyeletével
- *környezet*: a Duna menti országok és a bécsi székhelyű Duna Védelmi Nemzetközi Bizottság aktív együttműködésén alapulva
- *turizmus*: a régió turisztikai potenciáljának a növeléséért
- *kultúra*: Duna Régió országainak kultúráiban fellelhető közös vonások kiemelése

- *települések közti együttműködés*: a már létező dunai eurorégiók fejlesztése, kooperációs projektek támogatása, és új eurorégiók létrehozása révén.

A Folyamat a már létező kezdeményezések (Délkelet Európai Régió, Európai Bizottság, Stability Pact) működéséhez kíván hozzájárulni, azzal, hogy támogatja azokat az új regionális kezdeményezéseket és ötleteket, melyek a Duna-medencére fókuszálnak.

Nyitott minden olyan új ország vagy nemzetközi intézmény, kezdeményezés felé, melyek hozzájárulnak a Folyamat sikeréhez. A tagországok külügyminiszterei részvételével, 2 évente rendezett konferenciákon zajlik az információ és tapasztalatcsere.

2.2. DONAUHANSE (DUNA MENTI VÁROSOK GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSE)

A Duna Menti Városok Gazdasági Együttműködése a Duna mentén fekvő városok gazdasági célú együttműködése. A kezdeményezés Bécs központú. A városok adminisztrációját és üzleti szektorait összekötő projekt a tagvárosokban kíván érezhető javulást elérni, különös tekintettel a lakosság elégedettségére. Teszi mindezt közös marketing tevékenység és a közös érdekeltségű gazdasági szektorok szintjén (turizmus, szállítás, kereskedelem); illetve a városok gazdaságának különböző szintű és módszerű támogatásával.

Az Együttműködés főbb pontjai a következők:

- Városok (mint a jólét központjainak) erősítése
- A Duna Víziút városok fejlesztéséhez való hozzájárulásának erősítése
- A folyó és városfejlesztés egyesítése

A projekt elsősorban konkrét területek és programok fejlesztését kívánja előtérbe helyezni.

Kiemelendő ezek közül a Duna menti kerékpárút kiterjesztése.

A projektben résztvevők listája:

Bécs, Ausztria; Deggendorf, Németország; Spitz an der Donau, Ausztria; Ulm, Németország; Budapest, Magyarország; Győr, Magyarország; Visegrád, Magyarország; Rousse, Bulgária; Turnu Severin, Románia; Giurgiu, Románia; Galatz, Románia; Sulina, Románia; Odessa, Ukrajna; Belgrád, Szerbia és Montenegro; Novi Sad, Szerbia és Montenegro; Smederevo, Szerbia és Montenegro

2.3.Duna- Körös-Maros- Tisza regionális együttműködés (DKMT)

A DKMT Eurorégiót 4 magyarországi, 4 romániai megye, valamint a Vajdaság reprezentálja. Az együttműködés 1997-ben jött létre Szegeden. Az Együttműködés célja, hogy fejlessze és szélesítse a helyi közösségek és helyi önkormányzatok közötti kapcsolatokat a gazdaság, az oktatás, a művelődés, a tudomány és a sport területén.

- Rövid távon: multilaterális tevékenységek végrehajtása és a partner régiók között már létező kapcsolatok megerősítése (vasúti infrastruktúra Temes - Kikinda - Szeged, stb.)
- Közép távon: a partner régiók társadalmi-gazdasági kohéziójának megerősítése, harmonikus területfejlesztés és infrastruktúra; a regionális diszparitások csökkentése a közös határok mentén;
- Hosszú távon: a mikro-európai integráció egy autentikus terének létrehozása, kisebbségi problémák jobb megértése.

Célja továbbá, hogy támogassa azokat az együttműködések, melyek a korszerű európai folyamatok kereteibe való integrálódás felé vezetnek. Az együttműködés területei: gazdasági kapcsolatok, közlekedés és hírközlés infrastruktúrája, környezetvédelem, idegenforgalom, a tudomány, a művelődés, az egészségügy, a sport, és civil kapcsolatok.

Résztevők:

Magyarország: Bács-Kiskun, Békés, Csongrád és Jász-Nagykun-Szolnok megye

Románia: Temes, Arad, Hunyad és Krassó-Szörény megye

Vajdaság Autonóm Tartomány

Stratégiák:

A DKMT Eurorégió inkább az elérhető EU-s forrásokra, illetve azok megszerezhetőségére épít, semmint az egyéni innovációk kibontakoztatására. A hat alprogramot tartalmazó stratégiai terv 2000 májusában készült, azzal a fő céllal, hogy a régió alkalmassá váljon arra, hogy sikerrel pályázhasson az európai uniós támogatási források elnyerésére.

2.4. Duna Védelmi Nemzetközi Bizottság (ICPDR) International Commission for the Protection of the Danube River

A Duna Védelmi Nemzetközi Bizottság (ICPDR) a Víz Keretirányelv végrehajtását koordináló Duna vízgyűjtőkerület szintű nemzetközi testület, amely a Duna védelmére és

fenntartható használatára irányuló együttműködésről szóló, 1994. június 29-én, Szófiában létrehozott egyezmény keretei között működik. A Bizottság célja a Duna víz mennyiségi és minőségi védelme

2.5. Stabilitási Paktum

A Stabilitási Paktum (SP) az 1999-es koszovói háború lezárását követően jött létre. Célkitűzései között szerepelt, hogy - különböző programok megvalósítása révén – elősegítse a tartós béke megteremtését a délkelet-európai térségben, előmozdítsa a gazdaság felvirágoztatását, ösztönözze a térség államai közötti együttműködést - szem előtt tartva a későbbi EU-csatlakozás lehetőségét. Az SP cél-országai: Albánia, Bosznia és Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Jugoszlávia, Macedónia, Moldova, Románia.

Az SP keretében három tematikus ún. "munkaasztal" felállítására került sor:

- I. Munkaasztal - Demokratizálás és emberi jogok
- II. Munkaasztal - Gazdasági kérdések
- III. Munkaasztal - Védelmi és biztonsági kérdésekkel, valamint bel- és igazságügyi kérdésekkel foglalkozó al-asztalok.

A Stabilitási Paktum 2002. során kijelölt hat, prioritást élvező területet. Ezek a prioritások meghatározzák meg a szervezet tevékenységét is:

1. *A helyi demokrácia és a határon átnyúló együttműködés* területén az önkormányzatok közötti együttműködés továbbvitele, a helyi demokrácia megerősítése,
2. *A média* vonatkozásában a független média, illetve a jogi háttér megteremtése,
3. *Az infrastruktúra-fejlesztésnél* a regionális megközelítés, a társfinanszírozás (helyi szerepvállalás), az épített infrastruktúra, az energetika és a telekommunikáció fejlesztése,
4. *A kereskedelem és befektetés* kérdéskörében a befektetésbarát környezet megteremtése, további szabadkereskedelmi egyezmények megkötése, tapasztalatok átadása és a fenntartható fejlődés ösztönzése,
5. *A népességvándorlás* kérdésének kezelésében a menekültek és a migráció kezelésére hivatott stratégia minél eredményesebb végrehajtása,

6. *A szervezett bűnözés elleni fellépésnél* a közös fellépés, a bukaresti bűnüldözési központ szerepének növelése, az Európával való együttműködés.

E prioritást élvező pontokon túl az SP több más projekt koordinációját is ellátja: oktatás és ifjúsági kérdések, parlamenti együttműködés, emberi jogok és nemzeti kisebbségek, e-SEEurope, környezetvédelem, katasztrófavédelem, kézfegyverek stb.

A térség országai egyetértenek abban, hogy a délkelet-európai régió stabilitásának, prosperitásának megteremtése hosszú-távú folyamat, amelyben az SP-nek továbbra is nagy szerepe van.

2.6. Duna Turizmus Bizottság (Danube Tourist Commission)

A Duna Turizmus Bizottság több mint húsz évvel ezelőtt alakult, nagyon különböző háttérű és történelmű országokat tömörítve. (Németország, Ausztria, Szlovákia, Magyarország, Horvátország (1998 óta), Románia (1999 óta), Szerbia és Montenegró, Bulgária; Moldova és Ukrajna nem tagjai a Bizottságnak. A Bizottság szorosan együttműködik az Európai Unió különböző szerveivel, regionális és helyi Dunával kapcsolatos szervezetekkel. Ezek megpecsételéseként 2004-ben a következő szervezetekkel kölcsönös tagsági megállapodást kötött a Bizottság: ARGE Donauländer), ICPDR, Duna Kooperációs Folyamat, Dunaért és Közép Európáért Intézet (Institute for the Danube and Central Europe (IDM)), theEU Corridor VII (Danube).

www.danube-river.org

2.7. Eurorégiók

2.6.1. Alpok-Adria Munkaközösség

A Munkaközösség kiemelten foglalkozik a következő témakörökkel: az Alpokon átvezető közlekedési összeköttetések, kikötői forgalom, energiatermelés és -átvitel, mezőgazdaság, erdészet, vízgazdálkodás, idegenforgalom, környezetvédelem, tájgondozás, kultúr- és üdülőövezetek megtartása, tájrendezés, településfejlesztés, kulturális kapcsolatok, a tudományos intézmények közötti kapcsolatok.

Zukunftregion

Az Alpok-Adria Munkaközösségben kifejlődött kapcsolatokat új mederbe kívánta terelni 2002. márciusában az osztrák Steiermark (Stájerország) tartomány. Burgenland, Győr-Moson-Sopron megye, Vas megye, Zala megye, Somogy megye, Baranya megye, Tolna megye, Horvátország, Szlovénia, Friuli–Venezia–Giulia, Veneto, Karintia és Steiermark együtt kíván az európai fejlődési folyamatban egységes gazdasági és társadalmi övezetté válni, melynek eszköze a „*Régi szomszédok – Új partnerek*” mottóval fémjelzett *Zukunftregion* (Jövőrégió) mintegy 17 millió lakossal. A Jövőrégió célja, hogy a terület adottságainak kihasználása révén hozzájáruljon a társadalmi és gazdasági kohézió fejlesztéséhez, valamint az egész gazdasági térben jobb versenyfeltételeket alakítson ki.

2.6.2. Centrepe

A Centrepe egy kicsi, ámde dinamikus régió. 2002. júniusában Bécs város megbízásából megkezdődött Burgenland, Alsó-Ausztria, Brno és Pozsony térségének, valamint Magyarország észak-nyugati sarkának régióvá szervezése. Elsődleges célja, hogy a komoly ipari és kutatási potenciállal rendelkező, de négy ország területén található régió az egyesítéssel, az együttműködés serkentésével, ingyenes tanácsadással és közös marketinggel csábító terepet biztosítson a befektetők számára. A Centrepe régió fő tevékenységi profiljával, a befektetés-vonzással különböző befektetés-tanácsadó ügynökségek foglalkoznak, szorosan együttműködve. Ingyenes tanácsadást nyújtanak a potenciális befektetők számára, bármely felmerülő kérdést illetően:

Résztvevők:

Ausztria: Burgenland, Alsó-Ausztria, Bécs

Csehország: Dél-Bohémia, Dél-Morvaország

Szlovákia: Pozsony és Trnava környéke

Magyarország: Győr-Moson-Sopron és Vas megye

2.6.3. Danube 21 Euroregion

2001-ben született meg a megállapodás a Bolgár Vidin, a Szerb Zaichar és a Román Calafat között a Duna 21 elnevezésű régió megalapításáról. A három határrégió közötti

kapcsolat tradicionálisan jó, ami a jövőben tovább fejlődik majd az európai integrációnak köszönhetően.

A helyi önkormányzatok egyöntetűen támogatják a kezdeményezést. A II. Duna Híd építése is a kezdeményezéshez kapcsolódik, mely összeköti majd Vidin és Calafat városokat.

2.6.4. Duna Eurorégió

A magyarországi Tatai Kistérségi Területfejlesztési Társulat és a szlovákiai Hídverő Társulás (Zdrúenie Obci Most Priatel'stva) alapította Neszmély Község Önkormányzatának vezetésével, Neszmély központtal. Az eurorégió célja, hogy a határmenti együttműködésekről és a két ország közötti jószomszédi kapcsolatokról szóló európai és kétoldali egyezmények alapján támogassa a területén működő szervezetek együttműködését a területi fejlődés és az európai integráció elősegítése érdekében. Az eurorégió települései közötti összekötő kapcsot a Duna jelenti, mely számunkra az európai folyamatok legfontosabb közvetítője, és tevékenységeink szempontjából meghatározó erőforrásunk. Az eurorégió első közös fejlesztési-tervezési projektje a Duna Eurorégió idegenforgalmi programjának elkészítése. A program célja, hogy az eurorégió települései, és a programhoz csatlakozó Duna menti települések számára feltárja a közös turisztikai fejlesztések lehetőségeit és irányait, melynek két legfontosabb koncepcionális eleme a Dunához és az Európai Unióhoz kapcsolódó lehetőségek kihasználása, és a határ mindkét oldala adottságainak együttes hasznosítása a fejlesztések mind nagyobb sikere érdekében.

2.6.5. Duna-Dráva-Száva Eurorégió

A Duna – Dráva – Száva Euroregionális Együttműködés egy nemzetközi szervezet Magyarország, Horvátország és Bosznia és Hercegovina megyéi, kantonjai, városai és gazdasági kamaráinak székhelyei között, amely 1998-ban alakult. 2000-ben 23 tagot számolt 7 regionális egységben, három országban, és ebben az összetételben 652 helyi öngazgatási egységgel (város és megye) Az előző megfigyelések alapján a “DUNA-DRÁVA-SZÁVA” Európai Együttműködés alapcélja olyan régiók fejlesztését támogatja

amelyek összhangba fejlődnek és lakosainak jólétet biztosítanak. Ebben a keretben - biztosítják az idetartozó területek gazdasági és kulturális fejlesztését, - összehangolják a gazdasági fejlesztési programokat, vonzóvá teszik ezeket a területeket befektetők részére, kapcsolatot teremtenek az oktatási, tudományos és kutatói intézmények között, elkezdik és támogatják a környezetvédelmi programokat, segítenek a különböző kultúrák megértésében és elismerésében és előkészítik e területeket a közép-európai és euro -atlanti országok integrációs folyamatára, amelynek részei.

Tagok:

Bosznia és Hercegovina (Tuzlai kanton, Poszavinai megye, Bosznia és Hercegovina Brèko disztriktje, Tuzla községe, Tuzla kantonális gazdasági kamarája), Horvát Köztársaság (Brod-poszavinai megye, Koprivnica-križevačka megye, Eszék-baranyai megye, Pozsega-szlavonia megye, Virovitica-podravka megye, Vukovar-szerémségi megye, Koprivnica városa, Eszék városa).

2.6.6. Eurégió West/Nyugat-Pannónia

A Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés és a Csallóköz-Mátyusföldi Regionális Társulás által 2001. januárjában alapított Euro régió az alapító okiratban meghatározott földrajzi területen ad keretet társadalmi szervezetek, egyesületek, intézmények, állampolgárok közötti sokoldalú együttműködésre, az EU-csatlakozás problémáinak megbeszélésére és előkészítésére, határon átnyúló területfejlesztési programok, koncepciók egyeztetésére. A megalakulás után kissé lassan, de elindult a bizottsági szinten történő tevékenység, amely a kezdeti lendület után elsősorban a szlovákiai partner hozzáállása miatt visszaesett. Az együttműködés előtt álló lehetőségek az adott keretek között is kihasználandók, hiszen Győr vonzóereje a Csallóközben is érezhető.

2002. márciusában Steiermark tartomány kezdeményezésére az Alpok-Adria Munkaközösségben kifejlődött kapcsolatokat új mederbe kívánta terelni az osztrák tartomány. Burgenland, Győr-Moson-Sopron megye, Vas-megye, Zala-megye, Somogy-megye, Baranya-megye, Tolna-megye, Horvátország, Szlovénia, Friuli-Venezia-Giulia, Veneto, Karinthia és Steiermark együtt kíván az európai fejlődési folyamatban egységes gazdasági és társadalmi övezetté válni, melynek eszköze a "Régi szomszédok - Új partnerek" mottóval fémjelzett Zukunftsregion (Jövőrégió). Az együttműködési szándéknyilatkozat aláírása 2002. márciusában megtörtént.

2002. júniusában Bécs város megbízásából megkezdődött Burgenland, Alsó-Ausztria, Brno, Pozsony, Pozsony városok kerületek és tartományok, valamint Győr-Moson-Sopron megye térségének régióvá szervezése, amelynek jó alapot biztosít az évek óta sikeresen működő CERNET iskolaprojekt. A kirajzolódó együttműködés finanszírozása érdekében az osztrák fél Interreg pályázatot nyújtott be, így a finanszírozás megoldott lesz az EU tagállamban és a csatlakozásunk után a szlovákiai és a magyar oldalon is. Az együttműködés alapja a magyar miniszterelnök által 2000-ben nyilvánosságra hozott Bécs-Pozsony-Győr Eurorégió elképzelés tanulmánya. A projekt jelenleg "Európarégió" néven fut, a közgyűlés támogatta a kapcsolat tanulmányozására megírt "BAER - Building a European Region" kezdeményezést, amelyet az osztrák tartományok támogatásra nyújtottak be az Európai Unióhoz. A hármashatár menti térségben a gazdasági-társadalmi-kulturális együttműködés biztosítja, hogy a tágabb régió Európa egyik fejlődési gócpontjává váljon.

2.6.7. Euroregion Eurobalkans

Az Eurorégió Eurobalkans néven ismert régió a Nis-Skopje-Sofia eurorégió. A régióbeli határmenti együttműködések elengedhetetlenül fontosak a Délkelet-Európai prosperitás, biztonság és béke érdekében. Mindezek együttesen – folyamatos kapacitás építés mellett – olyan együttműködési struktúrát eredményeznek majd, melyek az Eurobalkans Eurorégiót vezető pozícióba helyezik a Bolgár, Szerb, Macedón határtérségben. Az együttműködés célja elsősorban a következő területeken való sikeres együttműködés: regionális fejlesztési politika és határmenti regionális fejlesztési stratégiák, magánszféra fejlesztése, helyi szintű kapacitás építés – beleértve a civil társadalmat, oktatást, fiatalok képzését és a kulturális megértést.

Az eurorégió tagjai Szerbia, Macedónia és Bulgária.

2.6.8. Hármashatárvidék Eurorégió

A Hármashatárvidék Eurorégió alapítói a Csallóköz-Mátyusföldi Regionális Társulás és Győr-Moson-Sopron megye. A régió 2001. január 25-én, az alapító okirat ünnepélyes aláírásával kezdte meg tevékenységét. Az Eurorégió területét szlovák oldalon

a Galántai, a Dunaszerdahelyi és részben a Vágsellyei járás, magyar oldalon pedig Győr-Moson-Sopron megye képezi.

Bizottságok:

1. Oktatási, Ifjúsági és Sport Bizottság
2. Szociális és Egészségügyi Bizottság
3. Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Katasztrófavédelmi Bizottság
4. Kulturális és Idegenforgalmi Bizottság
5. Gazdasági és Foglalkoztatásügyi Bizottság
6. Területfejlesztési és Közlekedési Bizottság

Célok, tevékenység:

A Hármas Duna-vidék Eurorégió létrehozását megelőzően is számos önkormányzati, intézményi és szakmai szinten meglévő kapcsolat jellemezte a térséget. Az Eurorégió megalapításával az alapítók reményei szerint tovább bővíthetők az együttműködés eszközei, a területfejlesztési programok kialakítása és megvalósítása a két ország számára kedvezőbbé válhat. A 2001 januárjában aláírt alapító okirat szerint az Eurorégió székhelye Győrben van, s nyitott szervezet lévén, önkormányzati testületek, államigazgatási szervek és civil szervezetek is csatlakozhatnak hozzá. Az Eurorégió az Alapítók szabad akaratából létrehozott olyan határmenti, illetve a határon átnyúló együttműködési forma, melyben a tagok a szerződésben meghatározott céljaik elérése érdekében működési területükön összehangolják a gazdasági és a területfejlesztést elősegítő tevékenységüket. A Hármas Duna-vidék Eurorégió létrehozásának célja, hogy az eurorégió tagjainak együttműködése erősödjön gazdasági és kulturális-társadalmi téren. A gazdasági célok keretében az alapítók szeretnék összehangolt területfejlesztési és területrendezési programokat létrehozni, szeretnék a gazdaságot és az idegenforgalmat fejleszteni. Ezen célok elérése érdekében szeretnék közös projekteket, programokat kidolgozni és támogatni. A gazdaság fejlesztéséhez kapcsolódóan szeretnék a közlekedésfejlesztési terveket összehangolni, biztosítani a gyors információáramlást a két ország gazdasági szereplői között. Céljaik között szerepel a régió vonzóbbá tétele a turisták és a befektetők számára. Az alapító felek a társadalmi és kulturális együttműködés keretében szeretnék az oktatást és a kutatást összehangolni a régióon belül. Közös feladatnak tartják a kulturális örökség ápolását, valamint a kulturális csere lehetőségeinek kidolgozását. A régió lakosainak érdekében

céljuk együttműködni a természet-, a környezet- és a vízvédelem, valamint a közbiztonság és a katasztrófa-elhárítás területén. Győr-Moson-Sopron megye és a Csallóköz-Mátyusföldi Regionális társulás szeretne közösen részt venni az EU programjaiban, valamint bekapcsolódni az Európai Határregiók Munkaközösségébe. A kitűzött célok megvalósítása érdekében együttműködésre törekednek az önkormányzatokkal, a regionális területfejlesztési tanácsokkal, tudományos intézményekkel, civil szerveződésekkel és minisztériumokkal.

2.6.9. Ister-Granum Eurorégió

Az Ister-Granum Eurorégió a magyar-szlovák határon fekszik, ahol három folyó, a Duna, a Garam és az Ipoly találkozik. Területe meghaladja a 2.000 km²-t, lakossága a 200.000 főt. A régió szíve az Esztergomot Párkánnyal összekötő Mária Valéria híd.

A természet és történelem páratlanul izgalmas kultúrtáját alakított ki e folyók mentén. E kultúrtáj 2001. október 11., a Mária Valéria híd újbóli átadása óta újra egységes egészként kínálja látóival az ide látogató vendégeknek. A Duna és a Garam nevét viselő Ister-Granum Eurorégió, az európai szellemiség jegyében a határtalan pihenés élményét nyújtja Önnek.

Az eurorégió tagjai főként a turizmus területén működnek együtt. Mivel sok a turisztikai vonzerő a területén (kerékpárút, borvidékek, termálvíz, barlangok, fesztiválok), ezért erre helyezi a régió a hangsúlyt.

2.6.10. Kárpátok Eurorégió

Az Eurorégió résztvevői:

Magyarország: Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye,

Lengyelország: Rzesow, Przemysl és Krosno Vajdaság,

Románia: Bihar-Bihar, Botosani, Maramures-Máramaros, Salaj-Szilágy, és Suceava

megye

Szlovákia: Kosice–Kassai és Presov–Eperjesi járás,

Ukrajna: Lviv, Zakarpatia–Kárpátalja, Ivanofrankivsk, Csernivci járás (régión).

Az Eurorégió támogatja a nemzeti kisebbségi szervezeteket, valamint a civil szervezetek és helyi önkormányzatok egyesült erőfeszítéseit a Kárpátok Eurorégió többetnikumú és többkultúrájú hagyományainak megőrzéséért és fenntartásáért. A cél egy olyan párbeszéd kialakítása, amely a közösségek közötti együttműködést ösztönzi; hogy egymás mellőzése és az egymással való versengés helyett a közösségek kiegészítsék egymást a határ mindkét oldalán.

Az Eurorégió céljai a következők:

Inter-regionális adatbázis létrehozása a Kárpátok Eurorégió gazdaságfejlesztése és az együttműködések hatékonysága céljából. A turizmust fejlesztő szervezetek kapacitásának növelése a határ menti térségekben. A határ menti térség mezőgazdaságának lehetőségei, a helyi értékek megőrzése. A gazdasági együttműködést segítő információs és tanácsadó hálózat létrehozása.

2.6.11. Alsó-Duna-Völgyi Fejlesztési Régió

Az Alsó-Duna-völgy fontos, potenciális integráló tényező, közlekedési folyosó, vízbázis, idegenforgalmi vonzerő. Az érintett települések fejlesztési koncepcióinak meghatározó eleme a Duna jelenléte. A jövőben is jelentősen támaszkodni kíván a régió a folyó adta lehetőségek tudatos kiaknázására. Ennek érdekében a tagok szövetséget köt a régiós, megyei, térségi együttműködésekre épülő Alsó-Duna-völgyi Fejlesztési Régió kialakítására, fejlesztési programuk a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Fejlesztési Tervben való hangsúlyos megjelenítésére, uniós fejlesztési források elnyerhetőségére. A tervezett fejlesztési program határokon átnyúló – az EU-ba készülő Horvátország és Szerbia-Montenegró határ közeli térségeit is magába foglaló - környezeti, gazdasági integrációs programot tesz lehetővé, melynek tartalma a természetgazdálkodás-termesztvédelem, a közlekedési infrastruktúra, kulturális és a Duna mentén élő nemzetiségek hagyományaik, identitása megőrzése.

2.6.12. Prespa / Ohrid Eurorégió

A határon átnyúló intézmények létesítése elnevezéseú projekt a Prespa/Ohrid régió területén történő eurorégió kialakítását tűzte ki célul 2003-2005-re A projektet a Svéd Nemzetközi Fejlesztésekért Ügynökség finanszírozta; mely intézmény régóta kapcsolatban áll a régióval. A Prespa/Ohrid régióbeli regionális hatóságok határozták el az Eurorégió megalapítását a régió belüli határmenti együttműködés ösztönzésére és koordinálására. Az alapvetően Albán Határmenti Együttműködésért KeleNyugat Intézet Macedóniával és Görögországgal együttműködve végzi és koordinálja az eurorégiós munkát 2005-től.

A régió a következő célok megvalósítását tűzte ki maga elé.

- a régió főbb városait összekötő infrastruktúra (különös tekintettel az utakra) megvalósítása
- a régió gazdasági potenciáljának és lehetséges növekedési szektorainak elemzése
- közös üzleti és gazdasági ügyek bonyolítása és egy szabad Gazdasági Zóna Kialakítása
- régiómarketing bonyolítása egy közös honlap segítségével
- szorosabb együttműködés a régió egyetemei között
- szoros kapcsolat létesítése a non-profit szférában

3.Projektek

3.3. Duna kutatással kapcsolatos projektek

3.3.1. Projekt neve: Capacity Building for Cleaning up Pollution Hot Spots of the Danube River Basin (A Duna medence szennyezettségének csökkentése)

Projekt száma: -

Időtartam: 2004-2006

Vezető partner (végrehajtó, megvalósító): UNDP (United Nations Development Programme), GEF (Global Environmental Facility)

Kontakt személy: -

Résztevők: Bulgária, Bosznia Hercegovina, Horvátország, Románia, Szerbia és Montenegró

Költségvetés/ Finanszírozó: a projekt része a Danube Regional Projectnek, ennek a projektnek a költségvetéséből finanszírozzák.

Rövid leírás: A Projektet a Danube Regional Project részeként hozták létre, azzal a céllal, hogy elősegítse a környezetvédelmi döntések meghozatalához szükséges információkhoz való hozzájutást, illetve a társadalom nagyobb arányú részvételét ezekben a döntésekben. A projekt kimondottan a Dunára és annak medencéjére koncentrál.

A projekt elérhetősége:

www.rec.org/REC/Programs/PublicParticipation/DanubeRiverBasin/default.html

3.3.2. A projekt neve: Building Environmental Citizenship ti Suport Transboundary Pollution Reduction in the Danube: A Pilot Project in Hungary and Slovenia (Határon átnyúló együttműködések a Duna szennyezettségének csökkentése érdekében – Bevezető projekt Magyarországon és Szlovéniában)

A projekt száma: -

Időtartam: 2000. februártól 18 hónap

Vezető partner (végrehajtó, megvalósító): UNDP (United Nations Development Programme), REC (Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe)

Kontakt személy: UNDP-nél: Christopher Briggs, RBEC-GEF Regional Coordinator; Regional Bureau for Europe and CIS

United Nations Plaza 1, 10017 New York, USA

E-mail: christopher.briggs@undp.org

Részvevők: Magyarország, Szlovénia

Költségvetés: Kofinanszírozás: 832 995\$ + GEF forrás: 750 000\$, Összesen: 1 582 995\$

Rövid leírás: A cél, olyan hatékony és más országokban is hasznosítható mechanizmusok kidolgozása, amely kísérletként egyelőre a projektben részt vevő két országban próbálja megteremteni annak a lehetőségét, hogy a társadalom minél nagyobb arányban vegye ki a részét a környezetvédelmi problémák megoldásában a Duna mentén. Mindezt határon átnyúló programok megvalósításával kívánják megoldani. A megoldandó környezetvédelmi problémák között szerepel többek között a túlzott műtrágya és toxikus anyagok használata. A projekt keretében a két ország szakemberei külföldi tanulmányutakon is részt vesznek Hollandiában és az USA-ban, hogy minél hatékonyabb megoldásokat találjanak a felmerülő problémákra.

A projekt elérhetősége:

www.rec.org/REC/Programs/PublicParticipation/DanubeInformation/Activities.html

www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=806

3.3.3. A projekt neve: DoRIS – Donau River Information Services (Dunai Információs Rendszer)

A projekt száma: -

Időtartam: -

Vezető partner: via donau – Entwicklungsgesellschaft GmgH für Telematik und Donauschiffart

Donau-City-Strasse 1/A, 1220 Wien

Tel.: 43 1 595 48 96

E-mail: doris@via-donau.org

Honlap: www.doris.bmvit.gv.at

Kontakt személy: -

Résztvevők: Ausztria (cél: később a többi Duna menti országban is megvalósítani a projektet)

Költségvetés/Finanszírozó: EU Program TEN-T (Trans-European Transport Networks)

Rövid leírás: A DoRIS – Dunai Információs Rendszer kidolgozója a via donau szervezet volt, az ausztriai megvalósításért a Frequentis GmbH felelős. A DoRIS egy olyan navigációs eszköz, amely modernizálja a Dunai tájékozódást. Növeli a közlekedés biztonságát és javítja a dunai kereskedelem hatékonyságát, megbízhatóságát és segíti a tervezésben.

A projekt elérhetősége: www.via-donau.org

3.3.4. A projekt neve: Danube Regional Project – PHASE 1, Strengthening the Implementation Capacities for Nutrient Reduction and Transboundary Cooperation in the Danube River Basin (Duna Regionális Projekt – 1. fázis)

A projekt száma: -

Időtartam: 2001. júliustól 2003. júniusig

Vezető partner (végrehajtó, megvalósító): UNDP (United Nations Development Programme) ICPDR (International Commission for the Protection of the Danube River), UNOPS

Kontakt személy: UNDP-nél: Christopher Briggs, RBEC-GEF Regional Coordinator;
Regional Bureau for Europe and CIS

United Nations Plaza 1, 10017 New York, USA

E-mail: christopher.briggs@undp.org

Részvevők: Németország, Ausztria

Felkért országok: Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Horvátország, Bosznia Hercegovina, Jugoszlávia, Bulgária, Románia, Moldova, Ukrajna

Költségvetés: 11 950 000 USD

Rövid leírás: A projekt fő célja a fenntartható emberi fejlődés megvalósítása, a résztvevő országok régióinak hatékony kooperációja és egységes koordináció a nemzetközi vizek, ebben az esetben a Duna védelmének érdekében. Ez utóbbinál a cél a fenntartható természeti erőforrás menedzsment és a biodiverzitás megőrzése. A projekt első része 20 kisebb projektet foglal magába, melyek célja megteremteni a projekt második fázisának elemeit.

A projekt elérhetősége: www.undp-drp.org

3.3.5. A projekt neve: Danube Regional Project – PHASE 2, Strengthening the Implementation Capacities for Nutrient Reduction and Transboundary Cooperation in the Danube River Basin (Duna Regionális Projekt – 2. fázis)

A projekt száma: PIMS 2184

Időtartam: 2003. decembertől 2006. novemberig

Vezető partner (végrehajtó, megvalósító): UNDP (United Nations Development Programme) ICPDR (International Commission for the Protection of the Danube River), UNOPS

Kontakt személy: Mr. Nick Remple, UNDP Regional Bureau for Europe and CIS

Grösslingova 35

81109 Pozsony, Szlovákia

Tel.: 421 2 59337-458

E-mail: nick-remple@undp.org

Résztvevők: Németország és Ausztria

Felkért országok: Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Horvátország, Bosznia Hercegovina, Jugoszlávia, Bulgária, Románia, Moldova, Ukrajna

Költségvetés: 24 878 000 USD

Rövid leírás: A projekt az első rész eredményeire támaszkodik. 20 kisebb projektet foglal magába. A projekt céljai: fenntartható földhasználat és vízmenedzsment, a víz minőségének javítása érdekében határon átnyúló együttműködések megvalósítása, a társadalom bevonása a döntéshozatalba és hatékony információs és ellenőrző rendszer kidolgozása.

A projekt elérhetősége: www.undp-drp.org

3.3.6. A projekt neve: Danube River Basin Environmental Management (Dunai Környezetvédelmi Menedzsment)

A projekt száma: -

Időtartam: -

Vezető partner (végrehajtó, megvalósító): UNDP (United Nations Development Programme), UNOPS (United Nations Office for Projects Services)

Kontakt személy: -

Résztvevők: Bulgária, Horvátország, Csehország, Magyarország, Moldova, Románia, Szlovákia, Szlovénia

Költségvetés: 43 500 000 UDS

Rövid leírás: A projekt célja a Duna vize és környéke szennyezettségének csökkentése. Ennek érdekében először adatgyűjtésre kerül sor, majd egy regionális adatbázis összeállítása következik, mely alapján elkészítenek egy megvalósíthatósági tanulmányt.

A projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=399

3.3.7. A projekt neve: Transfer of Environmentally-sound Technology (TEST) to Reduce Transboundary Pollution in the Danube River Basin Környezetvédelmi

technológia megvalósítása a határon átnyúló tevékenység által okozott szennyezettség csökkentése érdekében)

A projekt száma: -

Időtartam: 2000 után

Vezető partner (végrehajtó, megvalósító): UNDP (United Nations Development Programme), UNIDO (United Nations Industrial Development Organization)

Kontakt személy: -

Résztevők: Bulgária, Horvátország, Magyarország, Románia, Szlovákia

Költségvetés: 2 400 000 USD

Rövid leírás: Egy tanulmány szerint (Transboundary Analysis Report – TDA) a Duna régiójának 11 országában 130 fő szennykibocsátó ipari üzem működik. Fel kell hívni a figyelmüket arra, hogy van lehetőség arra, hogy csökkentsék a szennyező anyag kibocsátást és pénzügyileg se kerüljenek nehéz helyzetbe. Ehhez azonban együtt kell működni az egyes országoknak. Először 20 vállalatnál fogják ezt az új technológiát (TEST) kipróbálni.

A projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=867

3.3.8. A projekt neve: Developing the Danube River Basin Pollution Reduction Programme (A Duna szennyezettségének csökkentése program)

A projekt száma: -

Időtartam: 1996 után

Vezető partner (végrehajtó, megvalósító): UNDP (United Nations Development Programme), UNOPS (United Nations Office for Projects Services)

Kontakt személy: -

Résztevők: Bulgária, Horvátország, Csehország, Magyarország, Moldova, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina, Ukrajna, Szerbia-Montenegro

Költségvetés: 7 790 000 USD

Rövid leírás: A projekt célja a Duna és Fekete-tenger térségében visszaszorítani azokat a tevékenységeket, amelyek szennyezik a környezetet és egy stratégiát felállítani arra,

hogyan tudják ezt a problémát az érintett országok közös finanszírozással megoldani. A projekt négy területet érint: szennyvízkezelés, árterek fenntartása, ipari szennyezőanyag kibocsátás és mezőgazdaság.

A projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=342

3.3.9. A projekt neve: Danube/Black Sea Strategic Partnership – Nutrient Reduction Investment Fund – TRANCHE 1 (Duna/Fekete-tenger stratégiai partnerség)

A projekt száma: -

Időtartam: 2001-2007

Vezető partner (megvalósító): IBRD – The World Bank

Kontakt személy: -

Résztvevők: Bulgária, Horvátország, Csehország, Magyarország, Moldova, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina, Ukrajna, Szerbia-Montenegro, Törökország, Oroszország, Grúzia

Költségvetés: 31 955 000 USD

Rövid leírás: A projekt elemei: tőkebefektetés, gazdasági eszközök alkalmazása, a környezetvédelmi törvények és politikák felülvizsgálata, jelentősebb mértékű társadalmi részvétel szorgalmazása.

A projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1014

3.3.10. A projekt neve: Danube/Black Sea Strategic Partnership – Nutrient Reduction Investment Fund – TRANCHE 2 (Duna/Fekete-tenger stratégiai partnerség)

A projekt száma: -

Időtartam: 2002-2008

Vezető partner (megvalósító): IBRD – The World Bank

Kontakt személy: Emilia Battaglini, GEF Coordinator, Europe and central Asia, The World Bank

Tel.:

202/473-3232

E-mail: ebattagliani@worldbank.org

Részvevők: Bulgária, Horvátország, Csehország, Magyarország, Moldova, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina, Ukrajna, Szerbia-Montenegro, Törökország, Belorusszia, Oroszország, Grúzia
Költségvetés: 79 650 000 USD

Rövid leírás: A projekt elsősorban a mezőgazdaság vizekre gyakorolt szennyező hatására és a szennyvízkezelésre koncentrál. Ezenkívül a Duna és a Fekete-tenger megóvása érdekében szorgalmazza az országok együttműködését, közös honlapok készítését.

A projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1661

3.4. Interreg III B CADSES – Duna térséget érintő projektek

A CADSES (Central, Adriatic, Danubian and South-Eastern European space): transznacionális együttműködések programja, melynek célja az európai térség területi integrációjának elősegítése. A CADSES térség 18 országot foglal magába (Ausztria, Csehország, Németország, Görögország, Magyarország, Olaszország, Lengyelország, szlovákia, Szlovénia, Albánia, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Szerbia és Montenegro, Macedónia, Moldova, Románia, Ukrajna). A projektek 4 prioritás alatt futottak, illetve futnak, melyek a következők:

1. Térségfejlesztés, társadalmi és gazdasági kohézió,

2. Hatékony és fenntartható közlekedési, szállítási rendszer kialakítása és csatlakozás az információs társadalomhoz,
3. Vidékmenedzsment és kulturális örökségek védelme,
4. Környezetvédelem, erőforrás- és kockázatmenedzsment.

3.4.1. A projekt neve: WEST – Women East Smuggling Trafficking (Illegális bevándorlás és kiemelten a nők helyzete)

A projekt száma: 2A071

Időtartam: 2003. januártól 2005. júliusig

Vezető partner: Regione Emilia-Romagna,

Viale Aldo Moro 21

40127 Bologna

Italy

Kontakt személy:

Ms. Anna Maria Dapporto

Tel.: 39 051 6398156/7/8

E-mail: west@regione.emilia-romagna.it

Résztevők: Olaszország, Ausztria, Albánia

Költségvetés: 2 870 793 €

Rövid leírás: Az illegális bevándorlás az elmúlt években egyre nagyobb méreteket öltött, a szervezett bűnözés is megjelent már ezen a területen, mely megpróbálja az emberi munkaerőt teljesen kiaknázni. Megjelent az üzérkedés és a szexuális kizsákmányolás, elsősorban a nők és a kisebbség körében. A projekt elsősorban Olaszországra és az Adria-Duna térségre terjed ki, itt szeretné csökkenteni a fenti társadalmi jelenségek negatív hatásait.

Prioritás: 1

A projekt elérhetősége: www.cadses.net

3.4.2.A projekt neve: D4D – Data warehouse for Danube waterway (Egységes navigációs rendszer kiépítése a Duna térségben)

A projekt száma: 2A037

Időtartam: 2001. májustól 2006. februárig

Vezető partner:

via donau - Österreichische Wasserstrassen-Gesellschaft mbH, D.Finances and Navigation,
Division Finances and Navigation

Donau City Straße 1, 1220 Vienna, Austria

Kontakt személy:

Mag. Manfred Seitz

Tel.: 43/1 595 48 96 0

E-mail: office@via-donau.org

Internet: www.d4d.info

Résztvevők: Ausztria, Németország

Költségvetés: 1 877 099 €

Rövid leírás: A projekt célja a Duna menti területekre vonatkozóan egy egységes digitális navigációs és helymeghatározó rendszer létrehozása egységes adatbázisra alapozva. Ehhez a Duna menti országok szoros kapcsolattartására van szükség. A kiépített rendszer lehetővé teszi a hatóságok közötti hatékony információcserét. A fent említett projektpartnereken kívül nemzeti forrásokból finanszírozva a következő országok vesznek részt együttműködés formájában: Szlovákia, Horvátország, Románia, Ukrajna és Magyarország (Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Hatóság, Győr)

Prioritás: 2

A projekt elérhetősége: www.cadses.net

3.4.3.A projekt neve: DANewBE Data – Digitally Advanced New Cross-Border Exchange of Waterway Data (Dunai nemzetközi együttműködés, elektronikus vízügyi adatcsere)

A projekt száma: 5C093

Időtartam: 2005. januártól 2007. decemberig

Vezető partner:

via donau - Österreichische Wasserstraßen-Gesellschaft m.b.H.,

Donau City Straße 1

1220 Vienna

Austria

Kontakt személy:

DI Dieter Hintenaus

Tel.: 43/ 1 595 48 96 44

E-mail: dieter.hintenaus@via-donau.org

Internet: www.d4d.info

Résztvevők: Németország, Szlovákia, Horvátország, Szerbia és Montenegró

Ukrajna, Románia, Magyarország (Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Kutató Intézet

Közhasznú Társaság, VITUKI /www.vituki.hu/ és Rádiós Segélyhívó és

Infokommunikációs Országos Egyesület, RSOE /www.rsoe.hu/)

Költségvetés: 2 091 000 €

Rövid leírás: A projekt célja a dunai nemzetközi együttműködés és az elektronikus vízügyi adatszere. A projekt a legmodernebb technológiák kutatásával foglalkozik, annak érdekében, hogy naprakész elektronikus térképeket tudjanak nyújtani a folyami hajózás számára.

A magyarországi RSOE felelős a projektben a műholdas helymeghatározás hazai magvalósítási tanulmányának kidolgozásáért és a győri monitoring állomás létrehozásáért.

Prioritás: 2

A projekt elérhetősége: www.cadses.net

3.4.4.A projekt neve: DONAUHANSE – Network of Danubian Cities for Economic Co-operation (Duna menti városok hálózatának fejlesztése)

A projekt száma: 3B076

Időtartam: 2003. januártól 2006. decemberig

Vezető partner:

City of Vienna, Department for Economical and Techn. Dev.,

Ebendorferstrasse 2

1082 Vienna

Austria

Kontakt személy:

Mr. Josef Kramhöller

Tel.: 43/ 1 4000 86411

E-mail: jag@meu.magwien.gv.at

Résztvevők: Ausztria, Németország, Bulgária, Románia, Ukrajna, Szerbia és Montenegró, Magyarország (Budapest és Visegrád városa)

Költségvetés: 1 899 000 €

Rövid leírás: A DONAUHANSE a Duna folyó melletti városok hálózata. A projekt célja elősegíteni ezen városok gazdasági fejlődését és erősíteni a kooperációt a városok gazdasági szektora és a hivatalok között. Ezenkívül a projekt keretében fontosnak tartják, hogy a városfejlesztésekben a Duna szerves részt kapjon.

Prioritás: 1

A projekt elérhetősége: www.cadses.net

3.4.5.A projekt neve: IdeQua – Establishment of an identity- and quality axis from the Baltic Sea to the Aegean Sea - Strengthening Regional Identity and Structures of Centres (Identitás-minőség tengely létrehozása a Balti-tengertől az Égei-tengerig, a Duna vonalát is érintve)

A projekt száma: 3B052

Időtartam: 2003. novembertől 2006. decemberig

Vezető partner:

InvestitionsBank des Landes Brandenburg, Department Unit INTERREG/ERDF

Steinstrasse 104-106, 14480 Potsdam, GERMANY

Kontakt személy:

Mr. Pertti Hermannek

Tel.: 49/ 331 66 01 605

E-mail: pertti.hermannek@ilb.de

Internet: www.idequa.net

Résztvevők: Németország, Görögország, Románia, Csehország, Bulgária, Magyarország
(Magyar Turizmus Rt és Keszthely városa)

Költségvetés: 1 381 750 €

Rövid leírás: A projekt célja egy ún. Identitás-minőség tengely létrehozása a Balti-tengertől az Égei-tengerig, nagyrészt érintve a Duna vonalát is. Ennek érdekében segíteni kell az embereknek, hogy képesek legyenek megőrizni régiójuk attraktivitását és a régióra jellemző tradicionális elemeket. A projekt támogat minden olyan kezdeményezést, amely e cél megvalósítását tartja szem előtt, különös tekintettel a turizmusra.

Prioritás: 1

A projekt elérhetősége: www.cadses.net

3.5. Interreg II C CADSES – Duna térséget érintő projektek

3.5.1. A projekt neve: „BRIDGE LIFELINE DANUBE” – Sustainable Development and Open Space Design and a cooperative planning network of cities along the Danube (Fenntartható fejlődés és együttműködés a Duna menti városokban)

A projekt száma: Ausztria (99.41), Németország (99/11/D), Magyarország (99/15/H)

Időtartam: -

Vezető partner – Pénzügyi és technikai felelős:

Mr. Mag. Markus Seidl

Department for Spatial Planning and co-ordination of the EU-Regional Policy

Annagasse 2

A-4010 Linz

Tel.: 0043 732 7720 4820

E-mail: markus.seidl@ooe.gv.at

Kontakt személy:

Projekt menedzsment Ausztriában:

Univ. Prof. Werner Kvarda

University of Agricultural Sciences (BOKU), Institute of open space desing and landscape management (IFL) – Department of open space

Peter Jordanstrasse 82., 1190 Wien

Tel.: 0043/1/47654/7220

E-mail: freiraum@mail.boku.ac.at

Honlap: <http://ifl.boku.ac.at>

Pénzügyi és technikai menedzsment Németországban:

Gabriele Bene

Municipality of the City Passau, City Development and Citydesing Department

Rathausplatz 2., D-94032 Passau

Tel.: 0049-851-396-329

E-mail: gabriele.bene@passau.de

Pénzügyi menedzsment Magyarországon:

Balogh Ottó

Ministry of Agriculture and Regional Development - PHARE Regional Development
Programme Management Unit, Gelérthegy út 30-32., Budapest 1016

E-mail: balogh@pharecbc.hu

Résztvevők: Ausztriában: Bécs, Linz, Krems

Németországban: Passau, Deggendorf,

Szlovákiában: Pozsony, Nyitra

Magyarországon: Budapest, Gödöllő, Győr

- Dr. Németh Iván, Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal,

9021 Győr, Városház Tér 1.

Tel.: 36/ 96 442-043

E-mail: nemethivan@mail.gyor-ph.hu

- Dr. Rechnitzer János (1999-ig), MTA RKK NYUTI

9022 Győr, Liszt Ferenc út. 10.

Tel.: 36/ 96 516-570

- Répássy Helga (1999 decemberig), Budapest Agglomeration
Development Council

1133 Budapest, Paszonyi út 56.

Tel.: 36/1 350 4441

- Prof. Csemez Attila, Kertészeti és Élelmiszertudományi Egyetem

1118 Budapest, Villányi út 36-43.

Tel.: 36 1/372 6280

- Dr. Richard Ongjerth, Studio Metropolitana Urbanisztikai Kutató

1052 Budapest, Városház u. 9-11.

Tel.: 36 1/266 8973

- Dr. Ónódi Gábor (2000-től) Szent István Egyetem

Gödöllő

E-mail: onodi@svr-sun.ktg.gau.hu

Költségvetés: Ausztria 175 000 €, Németország 56 719 DM (1€=1,955DM), Magyarország
11 7000 ECU

Rövid leírás: A projekt fő célja a fenntartható fejlődés megvalósítása, ennek keretében a Duna menti városok kommunikációs hálózatának kiépítése, az együttműködések elősegítése a városok között. Ezenkívül környezetbarát és hatékony infrastruktúra kiépítését tekinti fő feladatának.

A projekt elérhetősége: www.new-bridges.net

3.5.2. A projekt neve: Transport Study Danube (A Duna mint közlekedési folyosó fejlesztése)

A projekt száma: -

Időtartam: 1998. júliustól 1999. júniusig

Vezető partner: -

Kontakt személy:

Mag. Otto Schwatz

Tel.: 43 1 4000-84271

E-mail: scw@mda.magwien.gv.at

Részvevők: Ausztria, Németország, Moldova, Magyarország (Komárom-Esztergom megye), Arge Donauländer

Költségvetés: -

Rövid leírás: A projekt elismeri, hogy a Duna térség egy fontos transzeurópai közlekedési folyosó. Cél: ezt a közlekedési folyosót továbbfejleszteni, tanulmányokat készíteni a Duna közlekedésére vonatkozóan.

Projekt téma: Közlekedés

A projekt elérhetősége:

www.wien.gv.at/euf/internet/AdvPrSrv.asp?Layout=psProject&Type=K&PROJECTID=2027

3.5.3. A projekt neve: Water Management (Vízmenedzsment)

A projekt száma: -

Időtartam: 1998. júniustól 1999. októberig

Vezető partner: -

Kontakt személy:

Franz Lebeth

Tel.: 488 29 96 591

E-mail: lef@m45.magwien.gv.at

Részvevők: Arge Donauländer

Költségvetés: -

Rövid leírás: A projekt célja a Duna országok Dunára vonatkozó információs rendszerének kidolgozása, annak érdekében, hogy a Dunára vonatkozó adatok összehasonlíthatóak és kiértékelhetőek legyenek.

Projekt téma: Környezet

A projekt elérhetősége:

www.wien.gv.at/euf/internet/AdvPrSrv.asp?Layout=psProject&Type=K&PROJECTID=2026

3.5.4. A projekt neve: EWAT – European Water Treatment Technology Transfer (A Duna térség ivóvízellátásának javítása)

A projekt száma: -

Időtartam: 1999. januártól decemberig

Vezető partner: -

Kontakt személy: -

Résztevők: -

Költségvetés: -

Rövid leírás: A Duna térség országainak ivóvízellátása a Duna szennyezettsége miatt egyre nagyobb hangsúlyt kap. A projekt célja az ivóvízellátás minőségének javítása elsősorban Dél-Kelet-Európában.

Projekt téma: Környezet

A projekt elérhetősége:

www.wien.gv.at/euf/internet/AdvPrSrv.asp?Layout=psProject&Type=K&PROJECTID=2022

3.5.5. Bosznia-Hercegovina – vízminőség védelme projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 2143

Projekt témája: nemzetközi vizek

Résztvevő(k): Bosznia-Hercegovina

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: 2005. április 06.

Projekt indításának becsült dátuma: 2004. szeptember

Végrehajtás státusza: folyamatban

Projekt időtartama: 4 év

Végrehajtó hatóság: Mezőgazdasági, Vízgazdálkodási és Erdészeti Minisztérium

Projekt összköltsége, becsült: 35 M USD

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=2143

Projekt leírása: a Neretva folyó rendkívül jelentős Bosznia-Hercegovina gazdaságának és regionális környezetének szempontjából. Ez a legnagyobb folyócsatorna az adriai karszt zónában és az egyik legszebb, legfestőibb folyó Délkelet-Európában. A Bosznia folyó, a Duna-rendszer részeként, Bosznia-Hercegovinában ered és a Száván keresztül folyik bele a Dunába. A városok növekedése, az ipari, mezőgazdasági fejlődés negatív hatást gyakorolt a Neretva ökológiai rendszerére, legfőképpen a Neretva deltájára. Töménytelen mennyiségű városi szennyvíz ömlött a folyóba a Neretva menti közösségekből (a Neretva vízgyűjtő területének lakossága 350.000 fő, amiből 115.000 fő a folyó menti városokban él), melynek következtében a Neretva mellékfolyói is szennyezettek lettek. A Mostar körzetében lévő fémmegmunkáló üzemek ipari szennyvizet eresztettek a folyóba, a kikötők üzemeltetése a Deltában, és a folyópart menti intenzív gazdálkodás mind-mind a folyó szennyezéséhez vezetett. A projekt célja tehát, hogy javuljon a víz minősége a Neretva csatornahálózatának vízgyűjtő területein és a Bosznia folyó vízgyűjtőjén is, azáltal, hogy egy stratégiai tervet dolgoznak ki a víz minőségének fejlesztésére, ami kijelöli a jövőbeli vízgazdálkodási irányokat is. A terv végrehajtását Montenegróból koordinálják egy Közös Boszniai/Horvát Bizottság felállításával. Az alacsony költségekkel járó vízügyi tőkebefektetések fejlesztésével és megalapításával kiemelten fontos vált a szennyvíz-kezelés. A projekttől várt eredmények tehát a következők: a Neretva és Bosznia folyók mesterséges szennyezésének csökkentése, a víz minőségének rendszeres ellenőrzése és szabályozása, az alacsony költségű technológiák adoptálása, valamint a felhalmozott tudás kicserélése a testületek között, amelyeket a régiók más országai is alkalmazhatnak.

3.5.6. Bulgária – Lápok helyreállítása és a szennyezés csökkentése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 1123, (Bulgáriában: P068858)

Projekt témája: nemzetközi vizek

Résztvevő(k): Bulgária

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: 2001. május 11.

Végrehajtás státusza: folyamatban

Projekt időtartama: 5 év

Végrehajtó hatóság: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

Projekt összköltsége, becsült: 13,63 M USD

Ország menedzser: Andrew N. Vorkink

Csoportvezető: Rita E. Cestti

Szektor vezető: Laura Tuck

Befogadó: Bulgária kormánya

Környezetvédelmi és vízügyi minisztérium Lápok helyreállítása és a szennyezés csökkentése projekt – Projekt Koordináló Egység

Környezetvédelmi és vízügyi minisztérium

1000 Sofia, Bulgaria

Maria Luisa Blvd., Room 408

Kontakt: Ms. Marietta Stoimenova, projektmenedzser [Tel.: (359-2)940-6551/940-6610

Fax.: (359-2)980-8734 E-mail: Wetlands_ppu@moew.government.bg]

Projekt indításának várható dátuma: 2002. szeptember 16.

Projekt befejezésének várható dátuma: 2007. szeptember 15.

Projekt zárásának várható dátuma: 2008. március 15.

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1123

Projekt leírása: a projekt célja a Duna és a Fekete tenger mesterséges szennyezésének csökkentése, az ártéri területek helyreállításával. A projektet a lápok helyreállításának forrásaiból finanszíroznák a bolgár szekcióban három kiemelt oldalról: Oriahovo, Belene

és Tutracan. A projekt magában foglalja a lápok egészségének és biodiverzitásának monitoringját is. A projekt fejlesztési célja, hogy a Persina Természetvédelmi Park és a Kalimok / Brushlen Védett Területek átvegyék a fenntartható természeti erőforrás menedzsmentjének gyakorlatát. A projekt célja, hogy a lápok helyreállítására és a védett területekre menedzsmentjére stratégiai tervet dolgozzanak ki és ösztönözzék az érdekelteket a környezetbarát gazdasági tevékenység befogadására. Egy átfogó monitoring rendszer megalapításával, a víz minőségéért és az ökoszisztémaért, a biodiverzitás védelmével és erősítésével, a lakosság környezettudatos viselkedésre nevelésével, a tudatos természeti erőforrás menedzsmenttel a biodiverzitás megőrizhető.

3.5.7. Magyarország – a Duna mesterséges szennyezésének csökkentése – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 1351

Projekt témája: nemzetközi vizek

Részvevő(k): Magyarország

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: még nem elfogadott

Projekt időtartama: 3 év

Végrehajtó hatóság: Budapest és Dunaújváros képviselőtestülete és a DDNPD (Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága)

Projekt összköltsége, becslés: 19 M USD

Ország menedzser: Roger Grawe

Csoportvezetők: Manuel Marino, Kiss Krisztina

Szektor vezető: Ricardo Halperin

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1351

Projekt leírása: a projekt fő célja, hogy a Dunába és onnan a Fekete tengerbe áramló mesterséges szennyezést csökkentse, úgy, hogy a budapesti és dunaújvárosi szennyvíztisztító üzemek által a Dunába juttatott szennyvíz mennyiségét csökkentik. A projektet a magyar kormány kiegészíti abban a törekvésében, hogy csökkenjen a Duna határon átnyúló szennyezése, ami politikai, intézményi és jogi reformhoz vezethet és ez

szoros összefüggésben van a regionális mesterséges szennyezés csökkenésével és egyben javítja a vízminőség menedzsmentet is.

3.5.8. Moldova – Mezőgazdasági szennyezés kontroll projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 1355

Projekt témája: nemzetközi vizek

Részvevő(k): Moldova

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: 2001. május 11.

Projekt indításának becsült dátuma:

Végrehajtás státusza: folyamatban

Projekt időtartama: nincs információ

Végrehajtó hatóság: APCP és RISP az Ökológiai, Újraépítési és Területi Minisztériummal

Projekt összköltsége, becsült: 10. 94 M USD

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1355

Kontakt:-

Projekt leírása: a projekt célja, hogy Moldovában csökkenjen a Dunába és a Fekete tengerbe áramló mezőgazdasági termelésből eredő szennyezés. A projekthez a moldovai kormány is hozzájárul azáltal, hogy a környezetbarát gyakorlat átvételét ösztönzi, a termény betakarításával, az állatállomány tartásával és a vidéki agrár-ipar gyakorlatával kapcsolatban, ami szoros összefüggésben van a mesterséges szennyezéssel. A kormány támogatja a „láp” és az integrált vízgyűjtő terület menedzsmentet, ami erősíti a nemzeti politikai, szabályozási és intézményrendszert is. A mezőgazdasági szennyezés ellenőrzése és az ellenőrzési stratégia széles körű terjesztése szintén a célok közé tartozik. A projektet kiegészíti az IDA alapította Vidéki Beruházási és Szolgáltatási Projekt (jelenleg átdolgozás alatt), ami a környezetvédelem fő iránya lesz a mezőgazdasági gyakorlatban.

3.5.9. Románia – Duna delta biodiverzitás

GEF projekt azonosító: 69

Projekt témája: biodiverzitás

Résztvevő(k): Románia

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: 1992. április 1.

Végrehajtás státusza: lezárult

Projekt időtartama: nincs információ

Végrehajtó hatóság: Duna Delta Bioszféra Fenntartás Hatóság (DDBRA), Duna Delta Intézet, Vízügyi, Erdőügyi és Környezetvédelmi Minisztérium

Projekt összköltsége, becslés: 5 M USD

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=69

Kontakt:-

Projekt leírása: a projekt célja, hogy védje a román Delta ökoszisztémát és hozzájáruljon a biodiverzitás megőrzéséhez. Ehhez hatékonyan erősíteni kell az intézményi kapacitást a monitoring és menedzsment területein, együtt kell működni a helyi közösségi csoportokkal és biztosítani a fenntartható erőforrások használatát és helyreállítani a lápok és azok természetes adottságait. Ez a következőket jelentette: a Popina belvíz-ártér elárasztását azért, hogy rehabilitálják természetes kondícióit és helyreállítsák természetes hidrológiai rendszerét. Magában foglalata egy új turista térkép nyomtatását. Elkezdett funkcionálni a szárnyas-állomány monitoring stratégiája és befejeződött az akcióterve, valamint a szárnyas monitoring tréning program és felügyelete is befejeződött. Lezajlott két workshop tréning szekció, valamint kiadták a tervezett kézikönyvet és az értékelést a belvíz-ártér helyreállításával kapcsolatban azok gazdasági hatásairól.

3.5.10. Románia – Mezőgazdasági szennyezés ellenőrzés projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 1159

Projekt témája: nemzetközi vizek

Résztvevő(k): Románia

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: 2001. május 11.

Projekt indításának becslés dátuma:

Projekt időtartama: 5 év

Végrehajtó hatóság: Román Kormány, Vízügyi, Erdőügyi és környezetvédelmi minisztérium és Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium

Projekt összköltsége, becslt: 11,1 M USD

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1159

Kontakt:-

Projekt leírása: a projekt fő célja, hogy megakadályozza a Duna és a Fekete tenger határon átvélő szennyezésének fő okait (nitrogén és foszfátok) az integrált víz és vidék menedzsmenten keresztül. A projektet a román kormány is segíti azzal, hogy ösztönzi a környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat átvételét és újraépíti a korábbi ártéri területeknek egy részét az alsó Duna mentén, ezáltal csökkenti a Duna és a Fekete tenger szennyezését és növeli a víz minőségét. A projekt része lehet a legnagyobb regionális együttműködésnek, amit a GEF segít azzal, hogy újraépíti a vízi ökoszisztéma egészségét a Fekete tengeren, melyet a mértéktelen mesterséges szennyezés fenyeget. A projekt egyfajta hatékony interszektoralis mechanizmus demonstrálását is jelenti, amiben egyszerre van jelen a mezőgazdasági gyakorlat fejlesztése és a lápok rehabilitálása a mesterséges szennyeződések kiiktatásával. Ezt a tevékenységet a Bukarest Konvenció, az Odessa Deklaráció a Duna Konvenció és az EU irányelvek is támogatják.

3.5.11. OROSZ FÖDERÁCIÓ – ROSTOV MESTERSÉGES ÉS METÁN

SZENNYEZÉS CSÖKKENTÉSE PROJEKT - a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 1202

Projekt témája: nemzetközi vizek

Résztvevő(k): Orosz Föderáció

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: még nem elfogadott

Projekt indításának becslt dátuma: nincs információ

Végrehajtás státusza: nincs információ

Projekt időtartama: nincs információ

Végrehajtó hatóság: nincs információ

Projekt összköltsége, becslt: 14, 32 M USD

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1202

Kontakt:-

Projekt leírása: a tervezett projekt összefüggésben van két korábbi, a témához kapcsolódó projekttel, ezek a mesterséges szennyezés csökkentése és a metán kibocsátás csökkentése.

3.5.12. VIII. orosz föderáció – krasnodar - Mezőgazdasági szennyezés ellenőrzése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 1524

Projekt témája: nemzetközi vizek

Résztvevő(k): Orosz Föderáció

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: még nem elfogadott

Projekt indításának becsült dátuma: -

Végrehajtás státusza: -

Projekt időtartama, becsült: 5 év

Végrehajtó hatóság: Mezőgazdasági Minisztérium

Projekt összköltsége, becsült: 7, 3 M USD

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1524

Kontakt:-

Projekt leírása: a Mezőgazdasági Szennyezés Ellenőrzése Projekt (APCP) általános célja az, hogy csökkenjen a vegyi szennyezés (nitrogén és foszfor), mely a Fekete tengert fenyegeti. Ehhez a célhoz az orosz kormány is hozzájárul azáltal, hogy ösztönzi a környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat átvételét a mezőgazdasági termékek termelésével és az állatállomány tartásával kapcsolatban, beleértve az organikus mezőgazdaságot is, erősíti a nemzeti politikai, szabályozó és intézményi kapacitást a mezőgazdasági szennyezés csökkentésének ellenőrzése érdekében és a lakosság körében ismertté teszi a tervezett projektből származó várható hasznokat és kialakít egy helyreállítási stratégiát is.

3.5.13. Szerbia és Montenegro– A Vállalatok vegyi szennyezésének csökkentése projekt – a Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 2141 (Szerbiában: P084604)

Projekt témája: nemzetközi vizek

Résztvevő(k): Szerbia és Montenegro

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: 2003. május 16.

Projekt indításának becsült dátuma: 2005. augusztus 2.

Projekt befejezésének várható dátuma: 2009. augusztus 2.

Projekt zárásának várható dátuma: 2010. március 1.

Végrehajtás státusza: folyamatban

Projekt összköltsége, becsült: 22, 47 M USD

Projekt időtartama: 5 év

Végrehajtó hatóság: Környezetvédelmi, Vízügyi és Erdőügyi Minisztérium

Ország menedzser: Orsalia Kalantzopoulos

Csoportvezető: Tijen Arin

Szektor vezető: Marjory – Anne Bromhead

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=2141

Projekt leírása: a projekt célja, hogy csökkenjen a Duna és mellékfolyóinak vállalatok általi vegyi szennyezése, azáltal, hogy ösztönzi a tisztább termelést és jobb hulladék menedzsment technológiák átvételét, melyhez az intézményi és monitoring rendszer is hozzájárul. A Fekete tenger súlyos szennyeztségének fő oka a Dunán keresztül a tengerbe ömlő szennyezett víz. A projekt a „Duna és a Fekete tenger Stratégiai Szövetségi Partnerségen” keresztül valósulna meg. A globális környezetvédelmi cél az, hogy csökkenjen a vállalatok vegyi szennyező tevékenysége. Ez teljes mértékben összhangban van a Duna Folyó Konvencióval is. A fejlesztés azt célozza meg, hogy csökkenjen a lakosság egészségi állapotára ható negatív tényezők súlya, melyekhez szorosan

kapcsolódik a vállalatok által okozott víz és termőföld szennyezés. A projekt egy cselekvési terv kidolgozását is tartalmazza, ami a Köztársaság intézményi és szabályozási reformját is elővetíti, részben az új Környezetvédelmi Rendszer Törvény, részben az új Integrált Szennyezés Megelőzés és Ellenőrzés Törvény és az új Környezetvédelmi Hatások Törvény által.

3.5.14. Törökország – Anatólia – Vízyűjtő terület rehabilitációs projekt – a

Világbank – GEF stratégiai partnerség szervezésében a Duna és a Fekete tenger megóvása érdekében

GEF projekt azonosító: 1074

Projekt témája: nemzetközi vizek

Résztevő(k): Törökország

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: 2002. május 17.

Projekt indításának becsült dátuma: 2003. április

Végrehajtás státusza: folyamatban

Projekt időtartama: 5 év

Végrehajtó hatóság: Mezőgazdasági, Vidékfejlesztési és Környezetvédelmi Minisztérium

Projekt összköltsége, becsült: 45, 41 M USD

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=1074

Kontakt:-

Projekt leírása: a projekt célja, hogy a tervezett Mezőgazdasági Szennyezés Csökkentése Projekt (APCP) céljaival párhuzamosan a török kormány segítségével csökkenjen a Fekete tenger mezőgazdasági szennyezésének mértéke és ez legyen összhangban az Európai Unió standardjainak előírásaival is. A globális környezetvédelmi cél az, hogy a projekt révén hosszú távon csökkenjen a Fekete tenger a vegyi szennyezése (nitrogén és foszfátok), ami egy integrált folyó menti menedzsmentben való részvétellel is segíthető. Ehhez a célhoz a török kormány is hozzájárul azáltal, hogy ösztönzi a környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat átvételét, beleértve a megfelelő állati-hulladék menedzsmentet, ami erősíti a nemzeti politikai, szabályozó és intézményi kapacitást a mezőgazdasági szennyezés csökkentésének ellenőrzése érdekében és a lakosság körében ismertté teszi a tervezett projektből származó várható hasznokat és kialakít egy helyreállítási stratégiát is. Ezeket a célokat közvetlenül tartalmazza a „Stratégiai Akció Terv a Fekete Tenger Védelmé és

Rehabilitációja Érdekében”. Ezt a tevékenységet a Bukarest Konvenció, az Odessa Deklaráció a Duna Konvenció és az EU irányelvek is támogatják.

3.5.15. Ukrajna – Duna delta biodiverzitás

GEF projekt azonosító: 100

Projekt témája: biodiverzitás

Részvevő(k): Ukrajna

Régió: Európa és Közép – Ázsia

Jóváhagyás dátuma: 1992. április 01.

Végrehajtás státusza: lezárult

Projekt időtartama, tervezett: 5 év

Végrehajtó hatóság: Környezetvédelmi Minisztérium

Projekt összköltsége, becslt: 1, 895 M USD

Projekt elérhetősége: www.gefonline.org/projectDetails.cfm?projID=100

Kontakt:-

Projekt leírása: a projekt célja, hogy védje az Ukrán Delta ökoszisztémát és megőrizze a Delta biodiverzitását. Ehhez hatékonyan erősíteni kell az intézményi kapacitást a monitoring és menedzsment területein, együtt kell működni a helyi közösségi csoportokkal és biztosítani a fenntartható erőforrások használatát és helyreállítani a lápok és azok természetes adottságait. A projekt céljai azonosak a Román Delta Biodiverzitás projekt céljaival.

II. Melléklet

Az anyaghoz kapcsolódó Dunát érintő néhány dokumentum rövid összefoglalása

AKCIÓ PROGRAM A FENNTARTHATÓ ÁRVÍZVÉDELEM ÉRDEKÉBEN A DUNA MENTÉN

Az árvízvédelemmel összefüggő ügyekben, feladatokban és felelősségben az országok hatóságai eltérő mértékben osztoznak. A szövetségi köztársaság típusú államokban a feladatok és a felelősség meg van osztva a föderális és az állami szint között. A feladatok az árvízkárok megelőzésre, védelemre és enyhítésére irányulnak és minden országban más-más minisztériumok felelősek ezért.

Ennek a programnak a szempontjából nagyon fontos, hogy mely országban, mely szerv illetékes és felelős az akció terv belső koordinációjáért és végrehajtásáért. Az akció terv fejlesztésének összehangolása koordinált munkát igényel a résztvevő államoktól. Az árvízvédelemmel kapcsolatos akció program az alábbiakat foglalja magába:

- a Duna Árvízvédelmi Rendszer továbbfejlesztése és tesztelése, ami a LISFLOOD rendszeren alapul és plusz információkat hordoz a nemzeti és regionális árvízvédelmi hatóságoknak – 2006. decemberéig,
- a folyamattal kapcsolatos publikációk megjelentetése háromévente, az első jelentés 2007 végén esedékes,
- a másodlagos árvízvédelmi akciótervek kidolgozása, 2009. végéig.

Az akció terv pénzügyi forrásai a következők:

- nemzeti költségvetési források és egyéb nemzeti források,
- EU alapok, beleértve az új kohéziós alapokat is (CAP, Európai Regionális Fejlesztési Alap, INTERREG IIIB CADSES, SAPARD, LIFE, PHARE CBC, TACIS),
- kölcsönök a nemzetközi pénzügyi intézményektől.

A programban résztvevő országok, illetékes szervek:

- Ausztria – Mezőgazdasági, Környezetvédelmi és Vízügyi Szövetségi Minisztérium (A-1012 Wien, Stubenring 1)
- Bosznia és Hercegovina - Mezőgazdasági, Környezetvédelmi és Vízügyi Szövetségi Minisztérium (Bosznia és Hercegovina Sarajevo, Marsala Tita No 15), Mezőgazdasági, Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (Bosznia és Hercegovina, Bijeljina)

- Bulgária - Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (BG-1000 Sofia, 22 Maria-Luisa Blvd)
- Horvátország – Mezőgazdasági, Erdőügyi és Vízügyi Minisztérium (10000 Zagrab, Ulica grada Vukovara 220)
- Cseh Köztársaság - Környezetvédelmi Minisztérium, Mezőgazdasági Minisztérium (Vrsovic ká 65, 100 10 Praha 10)
- Németország – Környezetvédelmi és Nukleáris Biztonsági Minisztérium (53175 Bonn, Robert Schuman Platz 3),
- Magyarország – Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (Budapest, Fő u. 44-50.)
- Moldova – Természeti Erőforrások és Vízügyi Minisztérium (9, Cosmonautilo str. MD-2005, Chisinau)
- Románia - Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (12 libertatii Blvd. sector 5, Bucharest)
- Szerbia-Montenegro - Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (Bulevar umetnosti 2a 11070 Novi Beograd)
- Szlovákia – Környezetvédelmi Minisztérium (Nám. L. Stúra 1, 812 35 Bratislava 1)
- Szlovénia - Környezetvédelmi Minisztérium (Dunajska 45 SI-1000 Ljubljana)
- Ukrajna – Környezetvédelmi Minisztérium (35 Uritskogo str. UA-03035 Kyiv)

Projekt elérhetősége: www.icpdr.org

Duna Stratégiai Akció Terv 1995-2005

A projekt általános célja, hogy teljesüljön a fenntartható fejlődés a Duna folyó mentén,

- a program célja, hogy a Duna vizét védje és fenntarthatóan használják, mely elérhető:
  - a felszíni és felszín alatti vizek szennyezettségének csökkentésével és a biodiverzitás védelmével,
  - a fenntartható fejlődés elveinek hosszú távú alkalmazásával, melyet a nemzeti politikák garantálnak,
  - szorosabb együttműködéssel az országok között.

A Fekete tenger védelmének célja: csökkenteni a szennyezést, főleg a vegyi szennyezést, melyet a folyók hordanak a tengerbe:

- közép és rövid távon új stratégiák kidolgozásával, a gazdasági fejlődéssel párhuzamosan a mezőgazdasági és ipari tevékenység korszerűsítésével, hogy a vegyi szennyezés mértékét visszaszorítsák az 1997-es szintre,
- hosszú távon megújítani a Fekete tenger ökoszisztémáját,
- teljesíteni a Duna Szennyezés Csökkentésének Programját: 2010-re 13,9 %-kal csökkenteni a nitrogén és 27,4 %-kal csökkenteni a foszfor szintjét.

Szektorális célok:

- a hatóságok célja: fejleszteni a szennyvízgazdálkodási menedzsmentet, országspecifikus kibocsátás csökkentéssel 2010-re
- ipari célok: organikus és nem organikus befolyásolás csökkentése 30 %-ra 2010-re,
- mezőgazdasági célok: új és korszerű mezőgazdasági gyakorlat alkalmazása a fenntartható vidékfejlesztéssel kapcsolatban, 2005-re 15%-ra emelni a nagyobb farmokon a környezetbarát gyakorlatot, majd 2010-re 20 %-ra emelni.

Projekt elérhetősége: www.icpdr.org

DUNA VÉDELMI KONVENCIÓ

- Az országok közötti együttműködés konzultációval és közös akciókkal valósul meg.
- Az információcsere két- és többoldalú egyezményeken keresztül valósul meg, valamint a törvényi szabályozás által, továbbá a jogi dokumentumok cseréjével és az információk és tapasztalatok átadásának egyéb formáival.
- A konvenció célja a víz minőségének védelme, a fenntartható vízhasználat elérése, a megelőzése, ellenőrzése és csökkentése a határokon átnyúló vízszennyezésnek.
- Cselekvési terv, célok:
  - hosszú távú védelmi stratégia kidolgozása, hogy a jövő nemzedékeknek is iható víz álljon rendelkezésére
  - megelőzni a felszín alatti vizek szennyezését,
  - csökkenteni a lehetőségét a balesetek okozta vízszennyezésnek,
  - korlátozni az egyes országok károsanyag kibocsátását,
  - a legjobb technikát alkalmazni a veszélyek felmérése érdekében,
  - szupranacionális és nemzetközi szabályokat alkotni a környezeti hatások mérésére és értékelésére,
  - monitoring programokat kidolgozni,
  - harmonizálni és összehasonlíthatóvá tenni a monitoring és mérési rendszereket a folyók minőségének, az emissziós ellenőrzésnek és víz egyensúly megtartásának érdekében,
  - közös monitoring programokat kidolgozni,
  - tapasztalatcsere a következő területeken: általános kondíciók, a legjobb technológiák eredményei és azok továbbfejlesztése, emissziós és monitoring adatok, megelőzési, ellenőrzési és határokon átívelő szennyezés csökkentése, szennyvízkezelés, balesetveszély,
  - a lakosság tájékoztatása, a lakosság egészségének védelme,
  - kutatás-fejlesztés a technológiák javítása érdekében,
  - kommunikációs, figyelmeztető és veszélyt jelző rendszerek fejlesztése, kialakítása, üzemeltetése,

A feladatokkal kapcsolatos költségeket az illetékes országok viselik. Az Európai Közösség maximum 2,5 %-át állja az adminisztratív költségeknek.

Projekt elérhetősége: www.icpdr.org

Alsó-Duna-Völgyi Fejlesztési Régió területfejlesztési munkaanyag 2005

Az Alsó-Duna-völgy érintett kistérségei, meghatározó települései a következők megoldását szorgalmazzák:

1. A fejlődés akkor a leghatásosabb, ha a Duna a régiók szétválasztása helyett összefűző szerepet képes betölteni. Ehhez a merőleges keresztirányú (transzverzális) fővonalakra (M8 M9), hidakra van szükség. Hidak nélkül a Duna legfeljebb hosszanti szállító, kapcsolatteremtő és kommunikációs lehetőségként jelenthet meg. A Szt. László-híd elkészültével, a dunaújvárosi híd megépítésével már csak Kalocsán és Mohácson hiányzik egy Dunán átívelő híd, és ezzel egy egészségesebb, kiegyensúlyozottabb térszerkezet jöhet létre a fejlettebb Dunántúl, és az elmaradottabb Alföld közelebb kerülhet egymáshoz.

2. Fejlesztési programunk számol azzal, hogy hamarosan megépül az M9-es autópálya 51 és 54. sz. főutakat összekötő szakasza és megkezdődik a Szekszárd-Dombóvár közötti szakasz előkészítése is.

3. Lehetővé tesszük a tájhoz alkalmazkodó, tájba illő területfejlesztést, a természeti és kulturális örökség megőrzésével a fenntartható fejlődés elveire épülő hasznosítást, ideértve a gazdasági, agrár szerkezetátalakítást, a halászatot, az erdő- és vadgazdálkodást, valamint a turizmust és a kézművességet.

4. Közlekedési koncepciót akkor célszerű kidolgozni, ha már világosan kirajzolódik milyen lesz az Alsó-Duna-völgy gazdasága, társadalmi-, és településhálózata. Ami biztosnak látszik, a Duna közlekedési korridorjellege erősödik. Ehhez elengedhetetlen a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése, a személy-, közforgalmi- és szerviz-kikötők fejlesztése. Szakértők szerint a Duna-völgyben a földi közlekedési pályákon a szállítási kereslet előreláthatólag 70 százalékkal fog növekedni, és ezt a növekményt nem lehet a közutakra terhelni, így a Duna-korridor előnyben van a többi földi pályával szemben. Ezt az előnyt az érintett települések elérhetőségének jelentős javítása mellett használjuk ki.

5. Duna teljes hazai szakaszának hajózási fejlesztése, a hajóút EU-s paramétereknek való megfeleltetése.

6. Indokolt egy komplex Alsó-Duna-völgyi rehabilitációs koncepció és program készítése összhangban a Duna teljes magyarországi szakaszának, kapcsolódó mellékágainak megfelelő rehabilitációjával. A rehabilitáció eredményeképpen hosszú távon csak minimális emberi beavatkozást igénylő, a természet önszabályozó működéséhez közelítő állapotok létrehozása a kívánatos.

Példaként kiemeljük az EU Élőhely Irányelvek II. sz. függelékében szereplő leánykoncért (*Rutilus pigus virgo*) populáció védelmére irányuló teendőinket. A stabil állomány kialakításához a Duna magyarországi szakaszán a veszélyeztető tényezők elhárítását meg kell tennünk. Ehhez elengedhetetlen a következő problémák orvoslása: ivóhelyre alkalmas területek csökkenése, folyó- és vízgazdálkodás negatív hatásai, vízminőség romlása, érintettek információhiánya.

7. Az árvízvédelmi tervezést, az árvízvédelem fejlesztését az ökológiai rendszerek jó állapotát biztosító és megőrző tevékenységekkel együtt fogjuk megoldani a mezőgazdasági, táj és vízhasználati rendszer integrált kiépítésével, az árvíz, belvíz és az aszály károsító hatásainak kivédése, megelőzése mellett.

8. Meg kell teremteni a feltételeket ahhoz, hogy az Alsó-Duna-völgy turisztikai célú hajózási és magas színvonalú turisztikai szolgáltatásai elérhetőek legyenek.

9. A védelemre érdemes vízparti vegetáció megőrzésével a vízi-turizmus, a vízi-közlekedés - a motoros és a vitorlás jacht-kikötő hálózat fejlesztése, valamint a megfelelő színvonalú, kiegészítő szolgáltatások kialakítása - számára vonzó környezetet, turisztikai attrakciót, a természet számára természetes élőhelyeket biztosíthatunk.

10. A Gemenci és a Béda-Karapancsai tájegység természet közeli jellege miatt lehetőség kínálkozik az öko-turisztikai szolgáltatások kialakítására is, s így a fogadóépületek, a madárvárták, a tanösvények, az öko-turisztikai vízi-, szárazföldi útvonalak, stb. a természetvédelemmel összehangoltan valósulhatnak meg

11. A program keretén belül bővül a Duna idegenforgalmi szempontból legjelentősebb szakaszain a biztonságos gyalogos- és kerékpáros közlekedési hálózat. A kerékpáros turizmus fejlesztése nem csak a szükséges kerékpárút szakaszok megépítését, az Euro-Velo nemzetközi kerékpárút hálózatokhoz való kapcsolódást jelenti, hanem a megfelelő

szolgáltatások kiépítését (pl. kerékpár-tárolók, szervizek, programajánlatok, szálláshelyek) is.

12. Együtműködésünk új utat nyit meg a gyógy-, sport-, öko-, agro-, vadász-, horgász-, gasztronómiai-, bor-, kulturális-, vallási-, konferencia és egyéb, nem kereskedelmi - például a hivatásturizmus - turizmusfajta felé. Az Alsó-Duna-völgyben már meglévő termál- és gyógyfürdők mellett megfelelő hangsúlyt kapnak az új fejlesztésű gyógyfürdők is.

13. Mindenképpen nagy súlyt kell helyezni a folyami, közúti, vasúti, légi közlekedési, szállítási vonalakat összekötő, optimális fajtájú, kapacitású eszközökkel a legmegfelelőbb időpontban végzett, az áruk megfelelő tételekben való csomagolását, szortírozását, válogatását, nemesítését is végző logisztikai központokra (a volt katonai repülőtérre épülő kalocsaira, a kitűnő adottságú bajaira, szekszárdira, és a mohácsira is). A dunai logisztikai csatlakozások fejlesztésével Dél-Magyarország nemzetközi elérhetősége javul, nő a határ menti és határon átnyúló együttműködéseink lehetősége Horvátország és Szerbia-Montenegró irányába is.

14. A jövőben is partnerei kívánunk lenni azoknak a nemzetközi szövetségeknek, melyek különböző intenzitással dolgoznak a Duna-térségben. Közülük talán a legjelentősebb a Duna menti országok munkabizottsága, az ARGE Donauländer, melynek tagja néhány magyar megye, és az ulmi indíttatású Duna Menti Városok Szövetsége is. Ennek Pozsony, Budapest, Vukovár, Novi Sad, Vidin és Tulcea mellett Baja is tagja. Az ARGE Donauländer az európai politika tényezőjévé fejlődött azzal, hogy tanácskozási jogú tagja az Európai Régiók Gyűlésének.

Az Alsó-Duna-völgy jövője szempontjából kiemelten fontos kérdések:

- A Duna vízminőségének javítása
- Természetturizmus, öko-turizmus fejlesztése az Alsó-Duna-völgyi partvonal mellett
- A mezőgazdaság fejlesztése

DANUBE SPACE STUDY Összefoglaló

A Duna térség gazdasági növekedési potenciálja egyre több figyelmet kap az utóbbi években. A Vasfüggöny 1989-es leomlásával kezdődött a Duna térség Európai Unióba való integrációja, majd Ausztria 1995-ös csatlakozásával, illetve a további csatlakozási tárgyalások megkezdésével folytatódott. A Duna térségbeli országok jövőbeli fejlesztéseinek előzetes ismerete szükséges ahhoz, hogy a megnövekedett térségben megfelelően lehessen allokálni a pénzügyi és politikai forrásokat. A tanulmány a Duna Térség regionális struktúráját és fejlesztési elképzeléseit összegzi azzal a céllal, hogy útmutatást adjon a jövőbeli regionális, határmenti és transznacionális együttműködéseknek.

A tanulmány első része a Duna Térség minőségével foglalkozik, valamint a Tanulmány céljaival és módszereinek bemutatásával. Először is bemutatja magát a térséget, az ahhoz tartozó országokkal és régiókkal együtt; mind földrajzi mind politikai lehatárolás szempontjából megközelítve a terület lehatárolásának okait. A lehatárolás figyelembe veszi az aktuális együttműködési lehetőségeket is. Ezen okokból fakad, hogy a Térség két részre: központi területre és perifériára osztható. A központi területbe tartozó (EU tag- vagy tagjelölt)országok területének jelentős része a Duna medencében található; úgy mint: Ausztria, Bulgária, Csehország, Magyarország, Románia, Szlovákia, Szlovénia. A többi ország a periférikus területen található (Németország, Svájc, Olaszország, Lengyelország, Csehország, Moldova, Ukrajna, Horvátország, Szerbia és Montenegró, Albánia).

A Tanulmány egy nagyon összetett anyag a térség regionális gazdaságáról, a környezetről, a földrajzi helyzetről és az infrastruktúrájáról. A rendezésre álló anyagok elemzése két fő vonalon zajlott: öt téma (demográfia, gazdaság, szállítás, környezet, energia) nemzetközi áttekintése, és a központi területen található országok Új Tagállamok mélyelemzése.

A Tanulmány második része a területfejlesztés fő mó mozgatórugóiról ad összesítést, melyek között szerepelnek a jelenleg folyamatban lévő demográfiai és gazdasági fejlesztések a Duna Térségből, valamint a környezetvédelmi és infrastruktúrafejlesztési törekvések.

A regionális különbségek elemzése mellett a Tanulmány a központi országok közti különbségeket is bemutatja, csakúgy mint az EU tagországok és csatlakozni kívánó országok közti különbséget.

Egy, a központi országok urbanizációs struktúráját elemző rész, Ausztria és Magyarország esetében magas polarizáltságot, míg Csehország és Szlovénia esetében sokkal egyenletesebb struktúrát mutatnak. A Közép-Kelet és Nyugat-Európa országainak rurális-urbánus fejlődése közötti különbség egyik fő okának a késői urbánus iparosodás tekinthető az átmenet országaiban. Ezalapjaiban határozta meg és formálta bizonyos városok struktúráját, ahol a vidéki terek városiasítási lépéseinek a vártnál kisebb hatása jelentkezett. A Duna Térség gazdaságáról szóló részek a következő hatásokat nevezik meg, melyek különbözővé teszik egymástól az átalakulási folyamatokat:

- gazdasági struktúra,
- az átalakulási folyamat gyorsasága és óvatossága, piac liberlizációs és privatizációs mércével mérve.

Ahogy az várható volt, a gazdasági átalakulás növelte a regionális különbségeket az országokon belül. Az országok közti különbségek inkább növekedtek, mintsem csökkentek volna. Mióta a regionális különbségek viszonylag alacsonyak, az a legfőbb kérdés, hogyan lehet a növekvő különbségeket visszaszorítani.

A növekvő különbségek „haszonélvezői” a fővárosok. Néhány régió, különösen a nyugati határ mentén, az átalakulás élvezőinek nevezhető. Néhány régió nehezen tart lépést az átalakulás folyamatával, különböző adaptációs problémákkal küzdve.

A szóban forgó folyamat vesztesei a következő régiók:

- régiók, ahol a bányászat és a nehézipar a domináns
- régiók, ahol magas a mezőgazdaság részesedési aránya
- adminisztratív és/vagy katonai használatú területek
- nehezen elérhető régiók.

A Tanulmány harmadik része azt az öt okot elemzi, melyek a különböző fejlettségi szintek fő okai:

- a városok rendszere,
- a rurális régiók,

- határok és határrégiók,
- szállítási hálózatok és
- regionális politikai és területi tervezési intézmények.

A Dunai országok urbánus rendszere nagyban különbözik, többek között az országok különböző mérete miatt. Néhány országban nagy szerepe van a fővárosnak (Magyarország, Szlovákia), míg máshol kevésbé koncentrált a városszerkezet (Csehország, Románia, Szlovénia). A városoknak a következő nehézzel kell szembenéznük (a városszerkezetben betöltött szerepüktől függően):

- a gazdaság újstrukturálása,
- környezetvédelemre fektetett nagy hangsúly.

Persze a további opciók keresését folytatni kell. Az új gazdasági bázis megteremtésének kihívása mellett a rurális régiók többségének a minimum standardok elérésért kell továbbra is küzdenie, ami az infrastruktúrát, közszolgáltatásokat, környezeti feltételeket illeti. A szállítási rendszer bevezetéséhez például egy integrált Európára van szükség. Ez alaposan alátámasztja a tényt, miszerint az elhelyezkedés a kölekedési infrastruktúra nélkül nem teremt minőséget. A Duna, mint fontos európai szállítási lehetőség szerepét felismerték, és érzékeltették azzal, hogy része lett az Össz-Európai Közlekedési Folyosónak (a Duna a VII. számú Folyosó). A Duna Térség egyik legkiemelkedőbb része a többi európai térséghez képest, a határrégiói és azok együttműködései (a központi rész több mint 50%-a határtérés). Az együttműködés még mindig nem olyan intenzív, mint kellene lennie, habár bizonyos típusú együttműködési formák a Térség szinte minden határrégiójában működnek.

A régiók szerepe a területi tervezésben jelenleg gyenge, különös tekintettel a határon átnyúló kérdésekre; mely helyzetet változtatni kell.

A tanulmány negyedik fejezete a területi tervezés kiterjesztésének hatásaival foglalkozik. Meghatározza a különböző hatásokat, melyeket elvár. Ez a tény, és az integrációs folyamat sebessége hatást gyakorol a regionális fejlődés és a nemzetközi szintű változás fő mozgatórugóira. Ez alapvetően az infrastrukturális befektetések minőségére vonatkozik.

A Tagországok régióira gyakorolt hatást, különösen azokra, melyek a Duna Térség tagjai részletesen fejti ki. Három dolog befolyásolja :

- tisztességtelen verseny,
- munkapiaci eltorzulás (határmenti munka célú vándorlás)
- a Közösségi politikák változása.

A Tanulmány ötödik, következtető része tervezésbe fordul át az elemzésből. Olyan képet fest a Duna Téségről, mely 10 éven belül bekövetkezhet, és mely egy olyan stratégiát mutat be, ami elvezet ehhez a jövőképhez, mely a proDANUBE 2010 nevet kapta. Végül végigveszi a jövőbeli szervezettel kapcsolatos elvárásokat.

Az a stratégia, melyet a Duna Térség kíván követni, 4 célt fogalmaz meg (minden cél egy-egy régió típushoz kapcsolódik).

- folyó menti együttműködés (Duna folyó területe)
- a régiók megóvása a széthúzástól (a veszélyeztetett régiókhoz kapcsolódik)
- a fővárosokon túli fejlesztés promotálása (az ígéretesen fejlődő régiók számára)
- a hátrányokat előnyökké kovácsolják (a határregiókhoz kapcsolódóan).

Az utolsó fejezet a javasolt stratégiák gyakorlatba ültetéséhez ad néhány ötletet nemzetközi szinten. Mivel nincs egy olyan nemzetközi szervezet, mely lefedi a teljes térséget, és a feladata a teljes térséger vonatkozó stratégia kialakítása lenne, így a tanulmány a következőket tűzte ki célul és javasolja intézkedésként:

A. Egy Duna Együttműködési Térre (DCS) van szükség melynek legalább a központi országok tagjai. Magas politikai támogatottság szükséges egy ilyen szervezet hatékony működéséhez. Úgy tűnik, az INTERREG IIIB el tudja látni ezt a feladatot.

B. A kulcsprojektek promotálása lenne a nevezett intézmény (DCS) fő feladata, hogy a térség regionális fejlődésére pozitív hatást fejthessen ki.

C. A jövőbeli együttműködés és a kulcsprojektek területei a következők: vízvédelem, szállítás infrastruktúra tervezése és szállításszervezés, és végül a regionális tervezés.

D. A Duna Téség fejlődésének regionális aspektusairól rendszeres jelentések és vizsgálatok szükségesek. A Duna Téség kormányai, adminisztrációja és az érdekelt kutatók kellene, hogy alkossák a nevezett felelőst. Addig amíg nem megengedett egy nagyobb, kormányok által irányított kongresszus; a DCS néhány munkacsoportjának kellene ellátni olyan feladatokat mint jelentések készítése és tapasztalatcsere.

E. Az új tagok csatlakozásakor nagy figyelmet kell arra szentelni, hogy ne jöjjenek létre új, külső határok a Duna Téségben.

F. A Csatlakozást segítő programokban (minden egyes leendő tagálam esetében) egy nemzetközi fejlesztő szervezet (hasonló mint a DCS) koordinálása szükséges.

G. A Duna Térség régióinak (különösen az újabbaknak) aktív szerepet kell betölteniük a térségi fejlesztésben. Ebből kifolyólag nemcsak a felelősöket kell kijelölni a decentralizált fejlesztési politikához, hanem a szükséges forrásokat is elő kell teremteni és hozzáférhetővé kell tenni.

A Duna-Morava fejlesztési korridor (Szerbia-Montenegró) - Településhálózat

A Duna-Morava korridor Szerbia regionális fejlődésének és a szomszédos államokkal és Dél-Kelet Európával történő integrációjának kulcsfontosságú tényezője. A fejlődési pálya a X-es Helsinkii folyosó (X-b és X-c) nyomát követi melynek elemzése – a hivatkozott tanulmányban – a kapcsolódó községekre, községek központjaira, amelyek a Vajdaság és Közép-Szerbia makrorégiókhöz és 10 funkcionális területhez (régióközpontok és lehatárolt vonzáskörzetük) tartoznak.

A tanulmány kitér a fejlődési tengely városainak, makroregionális, regionális és szubregionális központjainak térségformáló tényezőire (környező területekre és tevékenységekre gyakorolt hatás), kiemelve Belgrád szerepét, amely vonzáskörzetével az egész Szerbia területi integrációját befolyásolja.

A fejlődési tengelyen (Közép-Duna mente) valósul meg Szerbia legnagyobb városi agglomerációja (Újvidék–Belgrád–Pancsova–Szendrő/Smederevo), amely mellett Nis másodlagos makroregionális központot képvisel.

A fejlődési tengely összesen 1291 települést számlál (Szerbia=4709 – Koszovó nélkül) lakosságának száma (2002-ben) 3,614 millió (Szerbia=7,479 – Koszovó nélkül), a települések átlagos népessége 2800 fő (Szerbia=2847 fő) és a települések átlagos területe 23,7 km² (Szerbia=29,7km²).

Irodalomjegyzék

5th Danube Region Business Conference Conclusions (2005) Belgrád.

Európa Tanács (2003) *A Balkán-Duna terület határmenti együttműködései- SWOT analízis*. Brüsszel.

A Dél-Alföldi Régió Regionális Fejlesztési Operatív Programja (2006) DARFT Kht., Szeged.

A Dél-Dunántúli Régió Regionális Operatív Programja 2007-2013 (2006) Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht., Pécs.

A DKMT Eurorégió Stratégiája (2005) MTA RKK Alföldi Tudományos Intézet, Szeged.

A Duna Eurorégió idegenforgalmi programja (2004) Terra Studio Kft, Budapest.

Alsó-Duna-Völgyi Fejlesztési Régió területfejlesztési munkaanyag (2005) Polgármesteri Hivatal, Baja.

Az Észak-Alföldi Régió Önálló Regionális Operatív Programja.2007-2013 (2006) Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht, WWW.EARKF.HU/NYITO.PHP.

Bulgária: Stratégiai Célok és Prioritások.
www.aeaf.minfin.bg/en/publications.php?l=2&c=68.

Danube Cooperation Process – Indicative work programme 2004-2006.
www.danubecooperaton.org

Danube Space Study (2000) Österreichisches Institut für Raumplanung, Bécs.

Danubian Co-operation Issues and Perspectives (2002) Österreichisches Institut für Raumplanung, Bécs.

Government of the Republic of Croatia (2006) *Developmental Priorities of the Republic of Croatia*, <http://www.mfin.hr/download.php?id=355>.

EuRégió West/Nyugat Pannónia Jövőkép és Fejlesztési Stratégia. (2003), www.burgenland.at/euservice/Images/leitbildkurzung_tcm13-110683.pdf.

Európa egy éve 2004. Európai Unió 2004. évi jelentése.
europa.eu.int/abc/doc/off/rg/hu/oneyear2004.pdf.

Európa Tanács (1997) *A TANÁCS HATÁROZATA a Duna védelmére és fenntartható használatára irányuló együttműködésről szóló egyezmény megkötéséről*. Brüsszel.

European Commission (2002) *Declaration on the Establishment of the Danube Co-operation Process*. Bécs.

EC (2005) Evaluation of Border Regions in the European Union. Institute of Public Health, Germany.

ICPDR (2001) *Joint Action Programme for the Danube River Basin.* Vienna.

Meeting Committee Outputs of *Steering Committee of Corridor VII.* (1-7). www.corridor7.org.

National Allocation Plan for Austria 2005-2007 (2004) Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management, Bécs.

National Plan of Regional Development of the Slovak Republic (2001) The Ministry of Construction and Regional Development of the Slovak Republic, Bratislava, www.build.gov.sk

Peter Huber (1997) *Stadtekooperation im Donauraum.* Institut für den Donauraum und Mitteleuropa, Wien.

România Kormányprogramja 2005-2008. <http://www.guv.ro/engleza/obiective/afis-index-diversedoc-o-pg-eng.php?idrubrica=1>.

Serbian Academy of Sciences (2004) *Danube–Morava Corridor –Settlements-*. Belgrade.

Stratégiai terv -Duna – Kőrös – Maros - Tisza Regionális Együtműködés (2000) Pro Professione Kht., Budapest.

Study on Danube Co-operation (2006) OEIR Austrian Institute for Regional Studies and Spatial Planning, Bécs.

Honlapok

duna.lap.hu
teruletfejlesztés.lap.hu
www.aeaf.minfin.bg/en
www.a-e-r.org
www.alpeadria.org
www.argedonau.at
www.build.gov.sk
www.cadses.net
www.carpathianfoundation.org
www.coe.int
www.corridor7.org
www.d4d.info
www.danubecom-intern.org
www.danubecooperaton.org
www.danube-research.com
www.danube-river.org
www.danube-river.org
www.ddseuro.org
www.dkmt.hu
www.d-r-c.org
www.dunacom.org
www.erdds.org
www.euregio.hu
www.eurobalkans.net
www.europa.eu.int
www.ewi.info
www.gefonline.org
www.guv.ro
www.gymsmo.hu
www.icpdr.org
www.interhouse.hu
www.ipolyunio.hu
www.istergranum.hu

www.istergranum.hu
www.kemoh.hu
www.kulugyminiszterium.hu
www.lowerdanube.com
www.mei.hr
www.mrrb.government.bg
www.neszmely.hu/dunaeuro
www.new-bridges.net
www.nfh.gov.hu
www.oneworld.at
www.rec.org
www.stabilitypact.org
www.undp-drp.org
www.undp-drp.org
www.via-donau.org
www.westpa.hu
www.wien.gv.at